

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
 4-hasasbetűs betűsor egyezzen 20 fillér,
 minden következőnél 16 fillér.

Éjszakai betűsor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 557.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József főherceg-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 154.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szerda, február 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- A kormány tervel
- Az aradi pénzügyintézetek új adója.
- Választási mozgalmak.
- Egy kereskedő kalandja.
- Jánossy és Vojtha bolyongásai.
- A bűvész merényllete.
- A halódó Lueger.
- Elűnt milliomas.
- Amiről beszélnek.
- Góthék — a vidéki városokról.

A polgár-főispán.

Arad, február 22

A hivatalos lap mai száma közli a királyi kéziratot, a mely Urbán Ivánt Arad szabad királyi város és Arad vármegye főispánjává nevezi ki. Ezzel teljesen befejezetté vált, a mi eddig csak azon mult, hogy Urbán Iván ezt a tisztet magától elhárítani iparkodott és maga helyett ifjabb munkaerő kinevezését ajánlotta. Ezt a sokban érthető vonakodást bizonyára az az igazság és súlyos érv törte meg, hogy a mai időkben, s talán különösen Arad-megyében a főispáni hatáskörnek több hasznára van a népszerűség, mint az ifju kor és a nemes ambíció.

Urbán Iván tehát elviszi a maga személyének értékeit: a közbecsülést, a tiszteletet, egyenes, bizalmat keltő jellemét és egy nemes élet tapasztalatait a főispáni állásba, a közpályára, a polgárok közé. Most az a kérdés, hogy mivel várják őt, a régi polera visszatérőt, a polgárok, a közönség?

Természetesen, nem ünneplésre gondolunk, amikor ez a kérdés elébünk áll. Nem ismerjük még a kéréteket, amelyek közé a főispán székfoglalóját tervezik, de aligha csalódunk azzal a föltevessel, hogy az installáció a lehető egyszerű, ünneplést mellőző lesz. Az ellenkezőnek nem lenne sok célja, hiszen Urbán Iván nem mint új ember kerül a főispáni székbe; s talán az idő, amely a választási mozgalmak előkészületeitől forró, nem is lenne alkalmas a tiszta örömeink s a szeretetnek formába öntésére.

De várhatja a főispán, s e várakozását a valóság bizonyára be fogja váltani: a bizalmat, barátságot. Mindennemű politikai meggyőződésen levők felé joggal és méltán irányulhat ez a várakozása. Még azok részéről is megilleti, akik a főispáni hivatásban, különösen, ha azt az országgyűlési képviselő-választások előtt adják valakinek kezébe, a politikai meggyőzések és a választási eshetőségek irányítását látják. Urbán Iván működése alatt nem egy ízben adta jelét annak, hogy mennyire tudja tisztelni a politikai meggyőződést s ha véletlenül új ember lenne a főispáni székben, irányt szabna e tekintetben neki politikai vezérének és barátjának, gróf Tisza Istvánnak cselekvésmódja, fölfogása.

A bizalomnak, amely az új főispán felé irányul, különösen erős for-

rása az a körülmény, hogy Urbán Ivánnal újra polgárember kerül annak a városnak főispáni székébe, melynek tisztos multja, küzdelmes jelenete és a fejlődést ígérő jövője egyes egyedül a polgárok karjain nyugszik. Nem akarunk ezzel Károlyi Gyula gróf főispánságára, a busuzó után árnyat vetni. Károlyi Gyula gróf fölfelé szívós akarattal, az önérték energiájával védte a város érdekeit, amelyeknek érvényt is tudott szerezni s amelyek körül nagy érdemeket szerzett. De lefelé megmaradt a mágnás-főispánnak, aki nem is érzi szükségét s talán nem is tudja a módját a polgársággal való egygyé olvadásnak. Nem gőg ez, csak az emberrel született, vagy belé nevelt, önkéntelen fölfogás, amely azon csodálkoznék, ha azt furesának, különösnek találják. Pedig a főispáni széket a szokásjog a közigazgatási hatáskör mellett társadalmi állássá tette s elvitathatlan, hogy az előbbi hivatást annál tökéletesebben tudja a főispán betölteni, minél közelebb tudja magához vonni, együttműködésre bírni, nemesen irányítani a társadalmat.

Sok szó, vita esik most a kormányban, az új politikai pártok demokratikus, vagy antidemokratikus színéről. Ebbe a vitába nem elegyedünk most; a valóságban a jövő fogja beigazolni, vagy megcáfolni az asztal-magasságra hordott érveket. De azt konstatáljuk, hogy Urbán Iván

A háremhölgy gyémántjai.

(Konstantinápolyi levél.) Három hónappal ezelőtt az itteni lapok azt a hírt közölték, hogy a Bosporusz tölcséren, Szkutariban levő Hajdar-Basa pályaudvaron nagyszámu, igen értékes gyémánt tűnt el, melyet Abdul Hamid szultán harmadik feleségének az édesanyja Kis-ázsia, a Fekete-tengerhez közel fekvő Ada-Bazár nevű városba akart vinni. Mindenki törte a fejét azon, mi keresni valója volt a gyémántoknak épen Ada-Bazárban, valamint azon, hogyan kelhetett lába a nagyértékű kincsnek. De minden kombinációnak hirtelen kettévágta fonálát egy energikus cáfolat: Abdul Hamid szultán harmadik felesége kereken kijelentette benne, hogy először is nem él már az anyja, másodsor pedig megvannak a gyémántok, odahaza a házában; a gyémántlopás története egyszerű hírlapi kacsa. Néhány napig folyt még a szó arról, kinek állhatott érdekében ezt a koholt hírt világgá eresztetni, aztán ellappte az egész ügyet a feledés fátyola.

A dementi azonban hazug volt. A lopás csakugyan megtörtént, mint az alábbi részletek mutatják:

Abdul Hamid harmadik felesége Elbusz bégnek a leánya és Ada-Bazárból való leány. A dementi megtagadott anyja még most is él s a legjobb egészséggel él. A lányán kívül, a ki a padisáh háremében csillogó karriert, még egy leánya van, a ki Sükri bégnek a felesége. Ez a Sükri bég tehát Abdul Hamid sógora.

A zsarnok szultán bukása után (tavaly május elején) harmadik felesége, az említett Elbusz bég leánya, fiával, Ahmed Nureddin herceggel Sikié hercegnőhöz menekült, akinek a Jildiz-kioszk mögött levő Orlakój városrészben szép palotája van. Néhány nappal később a háremhölgy édesanyja, aki Ada-Bazárból átjött Konstantinápolyba, szintén vendégszerető otthonra talált Sikié hercegnő házában, míg veje, Sükri bég, a palota közvetlen közelében levő egyik szobát foglalta el. Mikor Abdul Hamidot Szalonikibe vitték, Sükri bég fölkereste sógorát a hercegnő palotájában és fölháborodottan ujságotlta neki, hogy biztos értesülése szerint a haditörvényszék úgy határozott, hogy másnap őt (a háremhölgyet) is Szalonikibe küldik és — az ékszereit elkobozzák. Ha drágaságait meg akarja menteni, biztos helyre kell elrejtjenie. Cselekedjék tetszése szerint, ő csak rokoni kötelességét teljesítette, mikor figyelmeztette a fenyegető bajra.

Az exszultán felesége erre megemlítette, hogy jó volna az ékszereket valamelyik banknál letétbe helyezni. Sükri bég azonban óva intette ettől, mert hiszen a törvényes elkobzás határozatának a bank is tartozik magát alávetni, hanem azt ajánlotta, vigyék a kincseket szülővárosukba, Ada-Bazárba. Ő és az anyósa (a háremhölgy édesanyja) ebben szívesen kezére járnak. Ezt a tanácsot az exszultán kvietált felesége elfogadta: Sükri bég Galatában egy kizárkolt házba, melybe sógora beletette roppant értékű ékszereit, igen nagy összegről szóló értékpapirjait és más Jildiz-beli

becses emlékeit. Sükri a táskát mindjárt magával is vitte. Mivel azonban nála, mint a szultán rokonánál alkalmasint szintén házkutatást tartanak, Galatában még egy nagy koffert szerzett, abba beletette a kizárkolt emlékeit és elásta a kertben.

Másnap eszébe jutott sógorának, hogy egyet-mást kifejtett, erre kiásta a koffert, fölhozta a palotába, ahol az egész család jelenlétében jegyzékbe foglalták a kizárkolt emlékek és még néhány ékszert tették melléje. Ezen az éjszakán Sükri a palotában maradt. De nem tudott aludni. Folyton azt forgatta fejében, hogy Elbusz bég fiatal sógora, Mahmud bég, aki a családi jelenetet végignézte, tudja a gyémántok titkát, sőt még nevetségességnek is mondotta, hogy a kis kizárkolt emléket a nagy koffertbe rejtették el. Mennél jobban télt az éjszaka ideje, felelősségérzete és aggodalma annál inkább fokozódott. Végre is fölkel, fölébresztette anyósát és kérte, vigye a maga szobájába a koffert, mely a háremben nagyobb biztonságban van. Az anyós átvette a koffert. De most meg ő nem tudott aludni. Egyre arra gondolt, hogy az ilyen fajta koffereknek két kulcsa szokott lenni. Az egyiket Sükri neki adta át. De hol a másik?...

Reggel 6 és anyós — mindkettő álmos arccal, — a kofferral átment a Hajdar-Basa pályaudvarra, hogy Izmidig vasuton menjenek, onnan pedig baba, Ada-Bazárig, kocsin. A pályaudvaron Sükri föladta a koffert, a föladó érvényt ányújtotta anyósának és figyelmeztette, vigyázzon rá, mint a szemé fényére. Iz-

főispáni kinevezésével e városban és e vármegyében a demokratikus szellem jutott érvényre. Nemcsak azért, mert az új főispán grófi vagy bárói rangot nem visel, hanem a miatt, mert felfogásában, elveiben és tetteiben mindig az emberi egyformaság hitvallása nyilatkozott meg és érvényesült. Sohase keresett és nem talált különbséget a polgárok között olyasmikben, amelyek szerint mások őket részekre bontják, s első, második és harmadik osztályu embereké teszik. S ép azért, mert az ilyen jelenségek a társadalmat egyre jobban tagolják, szükség van a polgár-főispánra, aki a maga felfogásával irányt tart, s a társadalmat nemcsak maga köré vonni, de talán egyesíteni is tudja.

A szerb király oroszországi látogatásai. Belgrádból táviratozzák: A szerb kormány panaszt tett az orosz követnél, hogy Péter királyt ismételt kivánsága dacára sem fogadják az orosz udvarnál. Az orosz követnek most végre sikerült kivinni, hogy a szerb királyt Pétervárott hivatalosan fogadják. Ez utazás március közepe táján lesz. A király három napig lesz az orosz udvar vendége és azután hír szerint az olasz udvart is meglátogatja.

A görög király lemondása? Athénből táviratozzák: A fenyegető polgár háború miatt György király nagyon el van keseredve. Lemondásáról szóló hírek erősen tartják magukat. A király a trónörökösöt Athénbe hívatta, de utközben lesürgönyöztette. A trónörökösrel meg akart állapodni annak a manifesztumnak szövegében, melyben bejelenti népének a trónról való lemondását, mert a nagyhatalmak cserbenhagyták a krétai kérdésben. Éjjel újabb csapatok érkeztek Athénbe.

midben mindketten leszálltak a vasutról. Sükri kiváltotta a koffert, melyet anyósával együtt elhelyezett egy arabnak nevezett járóműre. Ő maga Izmidben maradt, mert, ugymond, itt még valami dolga van, másnapra azonban megjön. Alig érkezett meg Elbusz bégné Ada Bazárba és alig helyezkedett el otthon, rögtön a koffert nyitotta ki: minden úgy volt, ahogy előtte való elcsomagolták. Kivette a kezításkát, hogy a jegyzék alapján megállapíthassa, nem hiányzik-e valami drágaság. A kezításka üres volt! Elbuszné ajultán rogyott össze. Orvos tudta csak eszméletre téríteni. Azonnal táviratot menesztett Izmidbe vejeért, aki néhány óra múlva meg is érkezett.

— Gazember, hát ilyen szolgálatot tettél nekünk?!

Sükri bég értetlenül állott előtte. Elámultan kérdezte, mivel szolgált rá erre a kifakadásra. Anyósa erre elője tartotta az üres kezításkát. Sükri bég rögtön házkutatást tartatott annál a málbahordónál, akinek a kezében a koffer néhány percig volt. Pörrel fenyegette meg a vasutársaságot. Anyósa a kormányhoz akart fordulni. De Konstantinápoly akkor a fölkelő hadsereg kezében volt, szerte az egész városban nagy zavar uralkodott. Sükri bég minden botránytól való tartózkodásra intette anyósát olyan időben, mikor Abdul Hamid rokonságának éppen elegendő oka lehet arra, hogy minél esendesebben meglapuljon. Végül magára vállalta, hogy majd ő végére jár a dolognak.

Hozzá tartozóinak elutazása után Abdul

A kormány tervei.

Választójogi nagygyűlés.

Távirati tudósítás.

Arad, február 23.

A politikai helyzetben ma a csendes előkészületek napja volt. A kormány az újabb főispáni kinevezésekkel és a vidéki pártszervezésekkel van elfoglalva. A főispáni kinevezések még e héten és a jövő hét folyamán kerülnek nyilvánosságra, a vidéki pártszervezés pedig szintén már a legközelebb megindul. A vidékről ma is számos üdvözlő távirat érkezett a kormányhoz és az új párthoz.

Különböző pártokhoz tartozó politikusok és társadalmi előkelőségek ma meghívót bocsátottak ki, melyben március 19-ére országos nagygyűlést hirdetnek a választóreform ügyében. Az aláírók a mérsékelt és nemzeti irányú reform mellett emelnek szót.

A politika eseményeiről itt következik tudósításunk:

A kormány tervei.

Az „Esti Ujság” mai száma írja: A kormány azt tervezi, hogy a képviselőházat még március 24-ike előtt összehívja, de nem áll elő rögtön a feloszlattal, hanem választási célra indennitást kér. Ha ez megtörténik, valószínű, hogy a Justh-párt a bosnyák alkotmány rendeleti uton való életbeléptetése miatt vád alá helyezési indítványt tesz a kormány ellen.

Más forrásból azt jelentik, hogy Khuen-Héderváry miniszterelnök szombaton Bécsbe utazik és kihallgatásán beszámol a királynak az új párt megalakulásáról és újabb főispáni kinevezésekről. Ez audienoián történik meg Zichy János grófnak kultuszminiszterre való kinevezése.

A főrendiház elnökének felmentése.

A hivatalos lap mai száma közli, hogy a király február 16-án kelt legfelső elhatározásával Desseffy Aurél gróf belső titkos tanácsosnak, a magyar országgyűlés főrendiháza

elnökének, erről az állásáról való lemondását elfogadván, őt ettől az állásától kegyelemben felmentette. A kormány környezetéből eredő hírek szerint utóda Csekonicz Endre gróf lesz, akinek kinevezése Khuen vasárnapi audienoiáján fog megtörténni.

Desseffy Aurél gróf ma délelben magához kérte a főrendiház tisztviselői karát, és hozzájuk intézett bucsubeszédében ezeket mondta:

— Ambár az enyémtől eltérő vélemény jogosultságát sem akarom vitatni, a magam részéről az a meggyőződésem, hogy a főrendiház elnökének állása tekintélyével bizonyos mértékig fedeznie kell a kormányzat irányát. Ebből a felfogásomból már előbb, mikor egy-egy kényes kérdésben nekem kellett elnöki szavazatommal dönteni, levontam magamra nézve a konzekvenciát, Ehez a felfogásomhoz maradtam hű ezuttal is, midőn abban a pillanatban, mihelyt lelkiismeretes meggyőződésemet nem tudtam a kormányzat irányával és tetteivel összeegyeztetni, felajánlottam lemondásomat Ö felségének, aki azt február 16-án kegyelmesen elfogadni méltóztatott.

Desseffy ezután szívélyes szavakban elbucszott a tisztviselőktől, kiknek nevében Nagy István elnöki tanácsos vett bucsut a volt elnöktől.

Ellentétek a két függetlenségi pártban.

— Tiltakozás a boszniai alkotmány ellen. —

A függetlenségi pártkörben Batthyány gróf elnöklete alatt ma este értekezet volt, amelyen Holló Lajos beszámolt a kiküldött bizottság tárgyalásairól a Kossuth párttal való egyesülést illetőleg.

— A Justh-párt küldöttjei — mondta Holló, — a következő írásbeli előterjesztést tették a Kossuth-párt elé:

Mindkét függetlenségi és 48-as párt tiszteltben tartja a választóközönség elhatározását és kívánja, hogy az szabadon megnyilatkozzék. Olyan esetben azonban, mikor más pártállású jelölttel állanak szemben a 48-as párti jelöltek, mindkét párt erkölcsi kötelességének tartja, hogy a függetlenségi és 48-as párti jelöltet támogassa, bármelyik pártárralhoz tartoznak is. Azon választók, akik a 48-as jelölttel szemben más pártállású jelöltet támogatnak, véte nek a pártúság ellen, amelylyel a függetlenségi párt kötelességében viseltetni tartoznak.

A Kossuth-párt küldöttjei ezt az előterjesztést ad referandum vették, de a párt alal-

ben helyezte el. Arról azonban semmi tudomása nincs, mi volt a kezításkában s hogy volt-e benne egyáltalán valami.

... Bergstein Joákim hirhedt uzsorás Galatában. Pénzt ad kölcsön igen nagy kamatra és drágaköveket árusít igen olcsó áron. Mindkét — orrefelé igen kapós — foglalkozása révén bizonyos népszerűsége tette a török fővárosban. A minap egy gazdag örmény bankár látogatta meg a valamicsép ékszerakartvenni a feleségének. Bergstein mogyorónagyságu gyémánttal ékes fülbevalót tett eléje. Bernstein azonban olyan kis árát kérte az ékszernek, hogy a bankár nem merete megvenni. Ezt meg is mondta az ékszeresnek, aki azzal akarta a dolgot elütni, hogy európai vásárló utján alkalmi vétel utján jutott potom pénzen a drágasághoz, azért adhatja olyan olcsón. A bankár azonban nem állt kötélnek, hanem bejelentette esetét a rendőrségnek.

... Galatában, a német postával szemben van egy üzlet, melyben ékszereket és optikai műszereket árusítanak. Tu'ajdonosa régebben orosz volt, de török alattvalóvá lett. Izrael hitét is megtagadta, de egyelőre még nem a mohamedánizmus, hanem a protestantizmus kedvéért. Azelőtt Grünbergnek hívták, most Lachiver a neve. Ennek az ékszeresnek van egy Georgi nevű alkalmazottja, aki fizeteli összeköttetésben áll Bergsteinnel, Bergstein azt állítja ugyan, hogy Lachivertől szokott vásárolni. Lachiver azonban azt hangoztatja, hogy nem ő, de Georgi a Bergstein üzletfele. A rendőrségen Lachiver azt vallotta, hogy Georgi bizalmas barátja az Altin-Mazasz nevű vállalat tu-

Hamid harmadik felesége egyre várta, mikor viszik már Szalozikibe. De semmi lépés se történt ez irányban. Nyugalankodni kezdett és tudakozódott. Megtudta, hogy soha szó se volt arról, hogy az exszultánt fogságába kell követnie. Hát akkor miért hazudta ezt neki Sükri bég? Egyre nagyobb gyanu fogta el. Akkor érkezett Konstantinápolyba az anyja, aki elmondta neki a szomorú valót.

Az exháremhölgy eleinte várta, várta az időközben Szmirnába állami hivatalnokká kinevezett Sükri bég kutatásának, nyomozásának eredményét. De aztán elunta a várást és Mahmud Szeffet basához fordult, azon a napon, mikor a basa Adrianapoliszba utazott a hadgyakorlatra. Mahmud Szeffet kijelentette, hogy a büncs nem kerüli el az igazságszolgáltatás sújtó kezét és telefon utján megbizta Azmi bég rendőrfőnököt a vizsgálattal. A rendőrfőnök kiment Nizamtasba, ahol a háremhölgy Nizam basa palotájában állandó otthonra talált. Miután az ügy minden legapróbb részletét meghallgatta, kijelentette, hogy a tolvaj csak Sükri bég lehetett. Sükri megidéztek Szmirnából. De nem ám rögtön, vagy távirati uton. Ilyen gyesao még nem működik itt Konstantinápolyban az igazságszolgáltatás. Elmúlt két hónap, mikor is arra szólították föl Abdul Hamid volt feleségét, terjessze be írásban panaszát. És miután a november 11-ikén beterjesztett panaszt különböző fórumok harmadfél hónapon át tanulmányozták, szembesítették csak Sükri béget február elsején anyósával. Azt vallotta, hogy neki egy kezításkát adtak át, melyet ő egy koffer-

nőke, Hoitsy Pál a lapokban kommunikét adott le. Ebben azt írta, miután a Justh-párt küldöttjei előterjesztésüket nem a párt nevében tették meg, azt nem is vehették tárgyalás alá.

Ezzel szemben Holló megállapítja, hogy a párt küldöttjei teljesen megegyezően kijelentették, hogy kezük a párt részéről nincs megkötve, tehát látszik, hogy a Kossuth-párt megszakitotta a tárgyalásokat. Ennélfogva indítványozza, hogy a kiküldött bizottság jelentését egyszerűen vegyék tudomásul, ami meg is történt.

Farkasházy Zsigmond szólalt fel ezután.

— Az országgyűlés legnagyobb pártja — mondotta — nem haladhat el azok felett az események felett, amelyek tegnapelőtt lejátszódtak Boszniában. Egy császári és királyi tábornok őfelsége a császár és király nevében proklamálta, hogy az uralkodó szuverén jogánál fogva az anektált tartományoknak alkotmányt adott. A magyar királynak nem volt joga ahhoz, hogy a magyar törvényhozásnak tudta és beleegyezése nélkül Bosznia Hercegovinának alkotmányt adjon. Ez a tétéles törvényekbe ütközik és én ezért szükségesnek tartom, hogy egész Európa tudja meg, hogy az az uralkodó, aki kardjára ütve egész Európát az annekszió tényének elismerésére kényszerítette, saját országában, Magyarországon és Ausztriában mindez ideig nem tudta elfogadtatni az anneksziót. Tudják meg külföldön, hogy az egész alkotmány ceremónia, pusztán formula. Indítványozom, hogy a párt a törvénybe ütköző tény ellen emeljen óvást.

Ezután Mérey Lajos szólalt fel. Indítványozza, mondja ki a párt, hogy a boszniai alkotmánynak a törvényhozás hozzájárulása nélkül való életbeléptetése ellen tiltakozik, egyúttal kijelenti, hogy azt az alkotmányt, amelyet a király Bosznia-Hercegovinának adott, semmisnek tekinti és nem tartja olyanak, amely a modern európai értelemben vett alkotmány alapelveinek megfelel.

A párt az indítványt elfogadta.

Isajdonosának, mely vállalatnak nagy a hasonlatossága a művelt nyugat zálogházaival. Az Altin-Mazasznak Georgi a főhajtója a minden üzlet után províziót kap. Emezt összeköttrése révén volt Georgi abban a helyzetben, — mondta Lachiver — hogy Bergsteinnek eladhassa azokat az ékszereket, melyeket a cserkesz Mehmed hasának a fia neveléséért csekély összegért eladott, miután apját, kit az Abdul Hamid-uralom legnagyobb tolvajának, gyilkosának és kémjének tartott a nép, lámpavasra huzták.

Kétségtelen, hogy ha ez a Mehmed-vásár nem mese, de legalább is takarója a milliós lopásnak. Mindenki meg van itt Konstantinápolyban győződve, hogy Sükri bég utján jutott a rengeteg kincs a Bergstein-Lachiver-Georgi konzorcium kezére. De ez a kéz, úgy látszik, messzire ér. A rendőrség mindössze azt a csekély hibát követte el, hogy nem foglalta le a mogyorónagyságu gyémánt fülönfüggőt, melyet az örmény bankár látott, tehát meg se mutathatták a károsult háremhölgynek. Hogy Bernsteinnak a többi holmi elrejtésére volt ideje és — esze, azt fölösleges magyarázni. Sükri bégnek is hatalmas protektorai lehetnek, mert ezideig még szabadon jár-kel Konstantinápoly utcáin. Az ujtörökök új seprűje se akar vagy tud még elég tisztán söpörni.

Abdul Hamid harmadik felesége pedig, ha keresztény nő volna, örökre keresztet vehetne eltűnt gyémántjaira. Most azonban nem siet már olyan nagyon a dementivel, mint három hónappal ezelőtt. Nem hiába támadt föl az anyja!

Országos gyűlés a választóreform ügyében.

Március 19-én országos nagygyűlés lesz Budapesten a választójog érdekében. A választójogi nagygyűlés meghívója így hangzik:

Meghívó.

A legközelebbi országgyűlésre óriási feladat vár. Még kell alkotnia a választói jog reformját. Nincs kérdés, amely ennél fontosabb lenne. Nemzetünk élete vagy pusztulása függ attól, hogyan oldjuk meg. Ha ezt a lépést elhibázza a nemzet, elhibázza egész jövőjét. A demagóg és a nemzet legnagyobb érdekeivel könnyelműen játszó pártosság már megkezdte hangzatos jelszavakkal csábítani a nemzetet abban az irányban, amely szabadjára ereszténé az eddig lekötve tartott összes faji és szociális romboló törekvéseket. Ez békés fejlődés helyett keckára tenné, sőt szétrombolná mindazon nemzeti erőket, ami kevést még meghagytak a magyar történelem viharos századai. Ha még van életerő a magyar társadalomban, ne késlekedjék, hanem irányítsa a nemzet elhatározását a helyes utra. Ez az út a megfontolt demokratikus haladás, mely figyelemmel van a nemzeti érdekekre és a társadalmi fejlődés békés menetére egyaránt. Hangos és bátor szóval kell felvilágosítani a magyar népet, mielőtt jövendő sorsa felett döntene és bele kell vinni a köz tudatba, amíg nem késő, hogy a legnagyobb polgári jog elsősorban nem jog, hanem kötelesség. A választói jog végső oka és célja ugyanis nem egyesek érdekeinek keresésében, hanem annak a magas, közös érdeknek védelmezésében áll, melyet nemzeti állammak neveznek. A kérdésnek megfelelő megoldása nemzeti létkérdés, amelyben minden hazafiának kezét kell fogni. Nem szabad tehát azt a pártpolitika utvesztőiben elveszni hagyni, hanem a nemzet általános, nagy érdekeinek megfelelően kell megoldani. Eppen ezért jöjjenek össze a nemzet legjobbjai ezen év március 19-én délelőtt 11 órakor a fővárosi dunaparti Vigadó nagytermében országos gyűlésre és mondják ki ott az intő szót. Szívesen látjuk ott minden jó hazafit, fajra, vallásra és pártállásra való tekintet nélkül, de midőn ezen legnagyobb kérdéstről döntünk, mossa le mindenki magáról a napi politika és az egyéni érdekek porát a hazaszeretet tisztító vizében. Legyen kezünk tiszta, agyunk higgadt, szívünk emelkedett!

Dessewffy Aurél gróf földbirtokos, a Magyar földhitelintézet elnöke, mint elnök, Darányi Ignác társelnök, Bethlen István gróf, Berzeviczy Albert, Borbély Lajos, Blaskovich Ferenc, Hatvany-Deutsch Sándor báró, Károlyi Mihály gróf, Kauser Gyula, Thék Endre, Széchenyi Béla gróf, Ullmann Adolf, Wittmann János és Baross János dr. előadó.

Az összehívók után hosszú sora következik a rendezőség tagjainak. Ezek között vannak: Andrássy Gyula gróf, Burgján Aladár, Csáky Albin, Lengyel Zoltán, Sztéryni József, Rubinek Gyula, Tisza István, Zselenski Róbert gróf stb.

Csáky Albin nyilatkozatot tesz közzé, melyben minden félreértés kizárása céljából kijelenti, hogy csak azért írta alá a meghívót, mert ennek a nagybecsű reformnak minden oldalról való tüzetes megvilágítását még abban az esetben is felette szükségesnek tartja, ha a saját megállapodott nézeteivel ellenkeznek is.

Andrássy Olaszországban.

A N. Fr. Presse jelentése szerint Andrássy Gyula gróf nejével együtt hosszabb olaszországi utra indult. Andrássy először Palermoba utazik.

A törvényhatóságok állásfoglalása.

Egerből jelentik: Hevesmegye mai közgyűlésén a törvényhatóság, miután Szederkényi Nándor eddigi főispán elbucszott, a Kuenkormány kinevezéséről szóló leiratokat tárgyalva, kimondta, hogy a kormány iránt bizalommal nem viseltetik és nem támogatja. Az alispánt és helyettesét utasította, hogy az alkotmányvédelemhez szükséges intézkedéseket a törvénynek megfelelően tegye meg, a meg nem szavazott adókat ne szolgáltatassa be és az ujoncokat se állítsa elő.

Szentesről jelentik: Csongrádvármegye állandó választmánya Cicatricis Lajos dr. alispán elnöklésével a mai napon tartott ülésén határozati javaslatot fogadott el, mely szerint a vármegye Kuen-Héderváry Károly miniszterelnök és miniszter-társai leiratát tudomásul veszi és a kormányt működésében támogatja.

Apponyi levele Nápolyból.

Apponyi Albert gróf Nápolyból keltezett levelében, melyet egy fővárosi laphoz írt, szemére lobbantja Andrássy Gyula grófnak, hogy mért állt félre és mért teszi kényelmesebbé annak az alakulásnak a helyzetét, amelytől csak annyit vár, ami a semminél is kevesebb. Majd ezeket mondja:

A hiba máris megtermette gyümölcsét. Mély fájdalommal látok többeket, akik a nemzeti küzdelemben velünk voltak, a nemzeti rezignáció táborába átvonulni. Nincs se okom, se jogom jóhiszeműségüket és szándékuk tisztaságát kétségbevonni, de eljárásuk nem vezethet más eredményhez, mint a nemzeti küzdelem meghosszabbításához, az azzal összekötött áldozatok súlyosbításához. Mert a nemzeti rezignáció tábor pillanatnyi győzelmet is alig fog elérni, tarótsat semmi esetre sem. Aki igazán békét akar teremteni ebben az országban, az maradjon meg állhatatosan a szükségszerű nemzeti előrehaladás követelményeinek harcosául és ne járuljon ahhoz, hogy alkotmányos királyunk abban az illuzióban élhessen, mintha a régi rendszer fölélesztésével, a csonka nemzeti élet elfogadtatásával biztosíthatná hű Magyarországának nyugalalmát, birodalmának hatalmi állását.

Tudja ezt Andrássy Gyula gróf — csak úgy, mint én tudom — és azért nem is vonta le magára nézve saját premisszáinak a következményeit. Nem lépett át az új kormány táborába, bár híveinek az utat oda — sajnos — egyengette. És ez a következetlenség — bocssásson meg e szóért az én igen tisztelt barátom — az egyetlen vigasztaló jelenség nemzeti küzdelemünk e szomorú epizódjában. Nevezék magukat pártnak vagy nem Andrássy Gyula gróf és barátai, akiket az új alakulás el nem nyelt, a történelmi logika kényszerűsége alatt ismét csak teljesíteni fogják azt a missziót, amelyet a nemzeti előrehaladás erőinek csoportosításában és működésében teljesíteniök kell.

MULATSÁGOK.

(=) Mükedvelői előadás. A délmagyarországi magyar közművelődési egyesület vingai fiókja a hó 19. és 20-án nagyszerűen sikerült mükedvelői előadást rendezett, a vingai nagyvendéglő nagytermében. Gróf Fredró egyfelvonasos vigjátéka: „Az egyetlen leány” került előadásra. A mükedvelői nivón jóval felül emelkedő előadás igazán nagy élvezetet nyújtott. Enyedy Zsigmond, Romanov Péter dr., Schaffer Károly, Pilsák János, Burdus Sándor, Enyedy József, dr. Keller Vilmosné, dr. Czirkák Gyuláné, Molnár Annuska, Kremmer Annuska, Bukovetz Irmuska urhölgyek pompásan működtek közre. A rendező: Eisler Mihály dr. albiró, a Dmke vingai fiókjának titkára fáradságot nem kimélve buzgólkodott. Az estély erkölcsi sikere mellett anyagi sikerként majd 300 kor. bruttó bevétel volt. A gyönyörű színpadot Vingai József dr. kiváló festő állította össze izléssel, művésziességgel.

Választási mozgalmak.

Távirati tudósítás.

Arad, február 22.

Makóról táviratozzák: A battonyai függetlenségi és 48-as párt-gyűlésén Purgly János nagybirtokost jelölték.

Sátoraljaujhelyről jelentik: A királyhalmeci választókerületben Sennyei Miklós báró Kossuth-párti lép fel.

A mádi választókerületben Bernáth Béla Kossuth-párti képviselőt léptetik fel.

Apatinból jelentik: Február 19-én tartott ülésen a függetlenségi párt elhatározta, hogy Fernbach Károly, volt bácsmegyei főispánt Justh-párti programmal jelöli.

Nagyszentmiklóson Talbisz Alajos Kossuth-pártival szemben **Rónay Ernő** kormánypárti, **Pancsován Daniél Ernő** báró kormánypártival szemben **Balla Aladár** Justh-párti, **Nagybecskereken Várad Imre** Justh-pártival szemben **Pap Géza** kormánypárti, **Zentán Lovász Andor** Justh-pártival szemben **Perjessy László**, a szegedi kereskedelmi és iparkamara titkára lép föl kormánypárti programmal.

Budapest negyedik kerületében mozgalom indult meg a nemzeti munkapárt szervezésére. **Emich Gusztáv**, **Heinrich Alajos**, **Kuncz Jenő** dr., **Láng Lajos** dr., **Papp József** dr. és **Székely Ferenc** aláírásával felhívást intéztek az új pártba való belépésre.

A Justh-párt könyomatosza ma este megjelent számában a következőket jelenti:

Nógrádmegye sziráki kerületében a **Justh Gyula** elnöke alatt álló függetlenségi és 48-as párt **Szudy Elemér** aradi lapszerkesztőt, az aradmegyei függetlenségi és 48-as párt társelnökét jelölte.

A kerületet eddig **Kubinyi Márton** Kossuth-párti képviselte, aki azonban nem lép föl többé a kerületben. **Szudy Elemér** ellenjelöltje valószínűleg **Balácsi Árpád** munkapárti lesz. **Szudy Elemér** jelölése **Justh Gyula** kívánságára történt. **Justh Gyula** kijelentette ma a pártkörben, hogy mindent elkövet a párt jelöltjének támogatására és személyesen fog lemenni a kerületbe. **Szudy Elemér** legközelebb már megkezdi körutját a kerületben. Körutjára elkísérik **Kálóssy József**, a nógrádi kerület országgyűlési képviselője, **Kállay Frigyes**, a Justh-párt tagja, **Kállay Béni**, volt közös pénzügyminiszter fia, aki nógrádmegyei nagybirtokos és **Prónay Gábor** báró nógrádmegyei nagybirtokos.

Békéscsabán a munkapárt hívei ma értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy **Békésmegyében** a munkapártot megalakítják. Az alakuló közgyűlés e hó 28-án lesz. A párt felöltje **Zsilinszky Mihály**, volt államtitkár lesz.

A **kisbecskereki** választókerületben **Steiner Ferenc** orsz. képviselő ellenében a küzdelmet felvenni készülnek **Várnay Dezső** dr., a kormánypárt programjával és **Noll Ferenc** dr., német nemzeti párti programmal.

Az **orczyfalvi** kerületben állítólag **Blaskovics Ferenc** apát-kanonok lépne fel a kerület képviselője, **Szivák Imre** dr. ellenében.

A **lippai** kerületben **Dániel Tibor** bárót és **Kabdebó Gergely** ny. főispánt emlegetik jelöltékül. Kétségtelen, hogy itt a függetlenségi és 48-as párt is állít jelöltet, valószínűleg **Fülöpp Béla** dr. udvari tanácsos személyében.

A **rékási** kerületben **Heinrich Antal** dr. orsz. képviselő, a nemzeti munkapárt jelöltje szilárdan áll. **Popa János** buziási gör. kel. román főesperes azonban újra megmérkőzik vele.

Az **ujaradi** választó-kerületben újra lép **Krauszbaár Károly**, a nemzeti munkapárt programjával. Emlegetik **Cabdebó Zoltán** dr. jelöltiségét is. Hogy **Philip János** újra fellép-e, még nem bizonyos. Itt is állít a függetlenségi párt jelöltet.

A **csákovai** választó-kerületben **Dobroszláv Péter** dr. országgyűlési-képviselőt újra felléptetik. A kerület választóinak tekintélyes része **Szivák Imre** dr.-t óhajtaná megnyerni képviselőjéül.

A **végvári** kerületben **Csepreghy István** orsz. képvis. újra lép, a nemzeti munkapárt programjával. Pártja van ebben a kerületben **Duka Géza** bárónak és emlegetik **Gorove László** nevét is.

A **moravici** kerületben **Sztojánovits Iván** báróval szemben valószínűleg román nemzeti-ségi párti jelölt veszi fel a küzdelmet.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Rágalmazásért elítélt százados. Pikáns háttérű ügy nyert ma délelőtt befejezést a temesvári királyi törvényszék előtt, melyben több katonatiszt játszik főszerepet, akikről egy volt bajtársuk kissé indiezkrét és egyben kompromittáló kijelentéseket tett.

Ochsenfeld János volt császári és királyi 61-ik gyalogezredbeli százados ellen a 61-ik gyalogezred becsületbirósági választmánya előtt becsületügyi eljárás volt folyamatban. Ez eljárás során **Ochsenfeld** súlyos vádakot emelt több tisztjára ellen. A közös hadügyminiszterhez még 1908. március nyolcadikán intézett beadványában **Jäger József** őrnagyot és **Hornisek János** századosot különféle nyereszkedési vágyból eredő visszaéléssel vádolta. Ennek alapján a hadügyminiszter nevezett tiszték ellen a becsületügyi eljárást rendelte el, amelynek során **Ochsenfeld** kihallgatása alkalmával **Jäger József** őrnagyról a következőket állította:

1. **Jäger József** mint a katonai lövölde parancsnoka a lövölde részére és számlájára a capodisztriai fegyintézetből rendelt sröngyek közül több darabot saját céljaira elvont; 2. a vársáncok lebontása alkalmával nyert téglából saját kerijében katonákkal kerti lakot építtetett; 3. saját termésű borát hordókban katonák által vont kocsiban szeméttel betakarva csempészte be a városba. **Hornisek János** századosról pedig azt állította, hogy ez a **Jäger** üzelmait elősegítette. Két másik temesvári tiszt feleségéről pedig azt állította, hogy nem moesoktalan mul-tuak, hogy cselédek voltak, stb. A temesvári királyi ügyesség vádirata alapján a királyi törvényszék vádtanácsa **Ochsenfeld János** nyugolendbeli rágalmazás miatt egyenkint 40 korona főbüntetésre és háromrendbeli rágalmazás miatt tíz-tíz korona mellékbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen ügyész és védő, valamint vádlott feleltek.

§ Elítélt ügynök. **Wechsler Adolf** gépügynök volt a **Singer & Co.** cégnél. Mint ilyen, két évvel ezelőtt kiment az aradmegyei **Szentleányfalvára**, ahol **Zabán Mihályné** gépét kínált megvételre. Az asszony nem volt hajlandó a vásárlásra, mire **Wechsler** azt mendedta neki, majd máskor keresi fel, írja le a nevét egy papirosra, hogy a címét tudja, ha újból **Szentleányfalvára** megy. **Zabánné** eleget tett a kérésnek. **Wechsler** azt a papirlapot, amelyre az asszony a nevét felírta, megrendelő levéllel hamisította és gépet küldött **Zabán Mihályné**nak, aki ezt természetesen nem váltotta ki. Feljelentésére okirathamisítás miatt ma vont a felelősségre **Wechsler Adolfot** az aradi törvényszék, akit a tárgyalás megtartása után 3 havi fogházbüntetésre ítél.

Amiről beszélnek.

Caruso aradi tanítványa.

Három nappal ezelőtt egy elegáns, fiatal ur-asszony jelent meg férje karján az aradi rendőrség bünygyi osztályán és lesütött szemekkel, kipirult arccal panaszt emelt olyan bünygyben, amelyen talán még sohasem fordult elő az itteni rendőrség aktái között.

— Tegnap este, — mondotta a panaszos ur-hölgy — hét óra után egyedül siettem haza esti sétámrol az **Apponyi Albert**-köruton lévő lakásunk felé. Egyszerre, amint az **Erzsébet**-körutra befordultam, egy fiatal férfi közelodott felém. Fekete keménykalapot viselt, kék télikabátot és általában elegáns fiu volt. Jól szemügyre vehettem, mert amint mellettem lassan elhaladt, szuróan szemeim közé nézett. Alig tettem 15–20 lépést, — még most is borzongva gondolok reá — az idegen férfi utánam sietett és ... egy **Caruso**-fogást tett rajtam. Ijedtemben felsikoltottam és segítségért kiáltottam, de még mielőtt valaki a közelbe ért volna, a támadó eltűnt. Én most panaszt teszok ellene. Nem tudom, a törvény szemérem ol- leni vétségnek vagy másnak nevezi-e ezt a gaztet- tet, de nevezze bárminek, én egy védtelen nő el- len intézett galádságnak tekintem, amely a leg- szigorubb megtorlást követeli.

A rendőrség annak rendje és módja szerint jegyzőkönyvbe vette az esetet és megindította az eljárást. A lassu nyomozásnak azonban erős lökést adott két újabb panasz. Két ur — két tekintélyes- tisztviselő — jelent meg a rendőrség előtt, akik ugyanilyen panaszt emeltek leányaik megtámadatá- sáért. Az urleányokat ugyancsak az **Erzsébet**-kör- uton támadta meg az elegáns fiatal ur, aki egy grand seigneur-höz illő és **Nyárai Tóni** által a kabarában bemutatott mozdulattal („**Jean** a komor- nyok, **Jean** a szép fiu”) követte **Caruso** iskoláját.

Egy nappal később szép kis magánhivatal- noknő ismerkedett meg a bátor lovag kezejárásá- val, még pedig eltérően működési gyakorlatának eddigi színhelyétől, — az **autobuszban**. A fiatal hölgy — aki egyébként a feminista eszmék egyik lelkes híve — a hivatalába robogott az autobu- szon, amint melléje került a csinos, **Caruso**-haj- lamu ur. Míg a töff-töff egyik megállótól a mási- kig haladt, a fiatal ur keze is megtette az ülésen az utat a hely között, amely a hölgytől elválasz- totta. Hogy a modern suffragett nem fordult ide- genek segítségéhez, azt tessék elhinni. Megvédte magát, mint egy vérbeli amerikai nő, sőt a támadó- kilétét is kinyomozta.

Hogy az illető ilyen merész játékra adta ma- gát, annál csodálatosabb, mert tisztában van a jogi következményekkel is; ugyanis foglalkozásá- nál fogva jártas a jogtudományban. Az utolsó s a vállalkozásra nézve gyászos kimeneteli merényle- tet ma követte el újból a csendes, kipróbált, elő- kelő **Erzsébet**-köruton. Itt oly kevesen járkálnak és az est szürkületében olyan rejtelmesen suhog a selyem az uri hölgyeken és olyan kábító a **Vera Violet** illata ...

Jön egy szép barna leány, szeméből delejes- tüz árad, karcsu alakjához pompásan idomul a princesse ruha. Hódító a megjelenése. Az asz- faltlovag szemére csapja monokliját, megseim- gatja bajuszát és határozott léptekkel közeledik a leány felé. Már ott van egész közelében, már érinti fehér nyakát lehetetével és ... újból megteszi azt, amit megtett tegnap az autobuszban ...

...De **Caruso** ur ezuttal stilszerű választ ka- pott. A fiatal nrleány kivágott neki olyan erős- C-ét, amelynek csattanója a **Marospartig** is el- hallatszott.

Jánossy és Vojtha

bolyongásai.

Haverda Mariska eltűnt?

Távirati tudósítás.

Arad, február 22.

A szabadkai dráma hőseiről a szegedi ítélet óta csak bizonytalan hírek érkeztek. Haverda Mariskáról egyáltalában nem tudni, hol tartózkodik, Jánossy és Vojtha pedig Szabadkán keresztül most Budapestre utaztak, hogy valami állás után nézzenek.

Jánossy Aladár szombaton este fél hétkor a legnagyobb titokban ment Szabadkára. A Pest-szállodában vett lakást és magához kéréte ügyvédjét, Piller Arthur dr.-t, akivel tanácskozott. Jánossy nagyon félt, hogy valaki megtudja, hogy Szabadkán van és ezért nem is hagyta el a szobáját. A pincér megkérdezte tőle, akar-e újságíróval beszélni és Jánossy riadtan tiltakozott ez ellen. A pincérrel szemben azonban igen közlékeny volt. Elmondotta, hogy most még igen ideges, de úgy hiszi, hogy egy pár hét alatt kigyógyul. Mariskára sokat gondol és nem is reméli, hogy pár esztendő alatt tudna a rá való emlékezés hatása alól szabadulni. A memoárokat újra át fogja dolgozni és kihagyja belőle mindasokot a dolgokat, amelyek Haverda Mariskára sértők. Jánossy a szobapincérrel elvezettette magát abba a szobába is, amelyben Haverda Mariska letartóztatása előtt lakott. Később felhozatta az összes újságokat és azokban mehöm keresett valami hirt. Ekkor elkeseredetten kifakadt azok ellen a hírek ellen, amelyek szerint Szegeden mulatott és könyörödmányokat fogadott ol. Vasárnap délig maradt Szabadkán és délután 2 órakor elutazott Budapestre.

Vojtha vasárnap este átutazóban ment Szabadkára és itt meglátogatta az anyját. Vojtha is óvatosan került minden feltűnést. Éjjel elutazott Budapestre és a vonat elindulása előtt betért a Pannónia kávéházba, ahol elmondotta, hogy állást akar szerezni Budapestre és mihelyt tisztességes keresete lesz, felviszi magához a feleségét is.

Egy másik jelentés szerint Vojtha volt Hódmezővásárhelyen is, ahol felesége óvónő. Az asszony hűséggel fogadta, de az asszony rokonsága emiatt nagyon haragszik rá, kitagadta, sőt már a szerencsétlen asszony óvónői állása is veszélyben forog. Vojtha ismerősei előtt keservesen panaszkodott meghurcolása miatt. Kijelentette, hogyha nem talál foglalkozást Budapestre, kártérítési pört indít a kincstár ellen.

SPORT.

+ Az aradi foto klub február hó 23 án, szerdán este 8 órakor a Központi-kávéházban választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait ez uton meghívja az elnökség.

+ Tornász bajnokok Aradon. Az Aradi Tornágyesület e hó 26 ára tervezett disztornáját egy nappal később, február hó 27-én, vasárnap délután 5 órakor tartja meg a liceumi tornacsarnokban. Nevezetes nap lesz ez Arad sportéletében, mert részt fog venni a disztornán a M. O. T. E. Sz.-nek representatív csapata is, amely a legkiválóbb magyar tornászokból alakult. Minden városban, ahol e csapat eddig megjelent, megérdemelt lelkes ovációkban részesült. A „Sport Világ” legutóbbi száma is első helyen foglalkozik velük és különösen a hazai testedzés ügyének helyes irányban való fejlesztése körül szerzett kiváló érdemeikért emlékezik meg róluk lelkes szavakkal. E csapatot Kmetykó János és Bábel Rezső fővárosi tornatanárok, a szövetség művezetői fogják vezetni. Kmetykóról, akiről nem egyszer mondták el büszkén aradi sportemberek, hogy ő is

aradi származású és az elhunyt aradi tornatanárnak. Nagy Sándornak volt tanítványa, elég megjegyeznünk azt, hogy a B. T. C.-nak is ő a művezetője, ő képezte ki és vezette a londoni olympiai versenyre a magyarok tornász csapatát. Méltó társa neki ugy szakképzettségben, mint ügyszeretiben Bábel Rezső, az U. T. E. művezetője, aki szintén sok dicsőséget szerzett már a hazai testedzés ügyének. A representatív csapat tagjai közt fog szerelni Szűcs Vilmos velencei és athéni bajnok, Gellért Imre magyarországi bajnok és londoni győztes, Krizmanich János egyik legjelesebb magyar tornász, Haberfeld Győző a N. T. E. jelenlegi bajnoka, Kakas Gyula ismert nevű bajnok, Erdődi Béla birkozó és tornász bajnok, Frankl Géza a M. T. K. kiváló tornásza, Helmich Ottó az O. T. E. tagja, a legjelesebb magyar senior tornász, stb. Belépő-jegyek ára 2 és 1 korona, a tanuló ifjúságnak álló helyre 50 fillér.

A halódó Lueger.

*

— Mondja csak, zsidó maga? — kérdezte tőlem Lueger, mialatt fürkésző tekintettel arcvonásaimon zsidó vonás után kutatótt.

1895. napsugaras szeptemberében történt ez, a Lueger-legenda leghősibb idején, mikor a megvadult, vagyis inkább megvadított bécsi nép üvöltözve ünneplte a keresztma-politika diadalmos hőst az osztrák szabadelvűség romjain. A kulturvilág álmélkodva nézte a váratlan fordulatot, mely a műveltségellenes áramlat győzelmét jelentette, a magyar politikusok pedig fura kíváncsisággal lesték, amint nemzetünk legelvakultabb elenségét polgármesteri méltóságában megerősíti a magyar király, mint osztrák osászár. Ma már mindez természetesnek látszik és azóta számos magyar kollégám interjuvolta meg Lueger, de, hej, más idők voltak azok, amikor „der neue Herr von Wien” hozzám, első interjuvolójához, ezt a kérdést intézte:

— Zsidó maga?

Zavarba jöttem és egy pillanatig megkísértett a hazugság, mert hátha úgy véli Lueger, hogy gyávaságból titkolódom és már közel voltam ahhoz, hogy minden fájdalom nélkül zsidóvá váljak. Ő észrevette habozásomat, szinte guynos jóakarattal biztosított a tekintete: valld be, oh ifju újságíró, kivételesen nem eszlek meg!

— Doktor ur, — mondtam s éreztem, hogy elpirultam. Nem vagyok...

És amikor láttam, hogy Lueger kételkedik, a fiatalág naivitásával hozzátettem: — Kérdezzen ki a kis kátéból...

Lueger — oh azok a mindenképen szép idők, amikor még a fejemben volt a kis káté — elmosolyodott:

— Macht nix! (Nem baj.) És tovább folytatta a politikát, már mint az ő politikáját. Szidta és gyalázta nemzetünket, de aztán hozzátette:

— De azért szeretem az összes nemzetiségeket, die Ruménen, die Slovachen, die Ungarn, die Magyaren...

— Uram, — mondtam — a legnagyobb zavarban leszek, ha ezt a kijelentését magyarra kell fordítanom, t. i. a mi nyelvünkben a „die Ungarn” és „die Magyaren” kifejezésre csak egy szó van.

— Hogy lehet az? — kérdozte tágra nyílt szemmel.

— Ugy, hogy mind a kettő egy fogalmat jelent.

Mire még jobban kitágult a szeme.

Akkor még a Landstrassén lakott a hatalmas ur, az egyszerű ügyvédi irodában, amelyet társával, egy lengyel származású ügyvéddel vezetett és ahonnét dicsőségének útja kiindult. A negyvenes évekből való bécsi bérkaszánya magas, meszelt falai között ódoa, egyszerű butorzat, néhány olcsó metszet és — oh csudák csudája! — Mandl, a

nagy demokrata arcképe, aki mellett Lueger valamikor demokratáskodott és akinek temetésén mint megtört, halálos beteg ember, de egyszersmind mint immáron Ausztriának ura is megjelent. A nyitott ablakon beözönlött az enyhe szeptemberi levegő napsugara, még ragyogóbbá varázsolván a néptribun elbizakodott arcát.

Lueger akkor férfikora javában volt, hatalmas, óriási alak, zengő organummal, mely a bieder bécsi dialektust gyönyörűen kezelte, csak a tekintete, amelyben valami titkos kancsal-ság lappang, árulta el a benne lakozó rettenetes képességét a gyűlöletnek, a kajánságnak és álnokságnak.

— Isten önnel, — bucsuzott tőlem — találkoznunk mi még Budapestre is. Nema is hiszi, mennyi barátom és elvtársam van Magyarországon. Látja ezt a ládát, hatozer üdvözlő sürgöny van benne Magyarországból.

— Doktor ur, nem láttam ugyan ezeket a sürgönyöket, de úgy fogom megírni, mintha ön megmutatta volna — mondtam, hogy kényszerhelyzetbe hoztam, hadd mutassa a hihetlent. Nem mutatta meg. És én úgy véltem — „oh ti szép idők!” — hogy Lueger hazudott. Ma már elhiszem.

És láttam aztán Luegernek diadalmenetét Bécsnek utcáin, hallottam a mob üvöltőzéseit, a vezér eszméit, megéltem az egész fordulatot minden egyes fázisában. Megfordultam minden körben és képet alkothattam magamnak arról a nagy átalakulásról, mely be fog következni. Beszéltem egy osomó okos emberrel, kik készséggel szolgáltak nekem mindenféle fölvilágosítással a lezajlott harokról.

Elkeseredés fogott el, bizonyos teoretikus elkeseredés, de nem éreztem egy pillanatra sem a publicista legmagasabb érzését, tudniillik azt, hogy itten históriát élek meg. Csak egyszer, egyetlen egyszer. Este hét órakor egy vendéglőben ültem. Egy hordár az antiezemita „Deutsches Volksblatt” rendkívüli kiadását hozta be eladásra. E pillanatban egy öreg zsidó lépett be fiával és leányával. A pelyhedző szakállu fiu ábrándos nagy kék szemén meglátszott, hogy többet olvasott, mint látott, a leány egy egyszerű, zavarodott liba. Leültek. Valami különös magnetizmus útján a kis vendéglő társasága egyszerre hátrafordult és összemosolygott. Az öreg feláll, helyet változtat, hogy tekintetüket elkerülje. Mindenki kacag. A fiu, meg a leány valami különös mosolyal, melyet életében el nem felejttek, elfogulatlanságot szimulálva, merőn néz az apára, aki öreg szemét lesütve, pirulva harapdálja zsemlyéjét.

Valami forró szánalom és vadul vádoló harag támadt szívemben. Megéreztem, hogy a sors egy világváros történetében sok lapot fordított visszafelé, — hogy Bécsben újra ghetto van. És az öreg zsidó fölött feltűnt Lueger arca, amint délután láttam, elbizakodottan, duzzadó erőben, napsugárossan...

Azóta eltűnt tizenkét esztendő és — amelynyire a közélet megfigyelője tudhatja — soha egy nyugodt, lelkiileg derűs, boldog pillanata nem volt Luegernek. Politikája most már — agyszólván — Ausztriáé, ővé pedig a derék hűséges Pummerer, a ragaszkodó komornyik, akinek a trónbeszéd alkalmából még a trónterembe is szabad volt belépnie, hogy halálosan beteg urának karszéket vigyen.

Lueger haldoklik. Esztendők óta. Irtóztatón. Nema a csöndes szoba magányában, hanem agyszólván az egész világ előtt. Megrendítő az ő haldoklásának képe; rettenetesen elnyújtott tusalkodása a véggel megdőbbsent és még a történelmi érzésnél is nagyobbat fakaszt a keblekben: a tragikumát.

Az aradi pénzüzetek új adója.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 22.

Aradváros valószínűleg nagyobb adóbevételhez jut az aradi pénzüzeteknek újabb megadóztatása révén. Eddig a kereskedelmi minisztériumnak egy rendelete és a közigazgatási bíróság egy idevágó határozata alapján az adóhivatal úgy értelmezte az utadó-törvény 2. szakaszát, hogy a takarékbetétek után fizetendő tőkeamat- és járadékadó utadókivetési alapul nem szolgálhat. Ez volt a felfogás különben az egész országban, melynek azonban a közigazgatási bíróság egy most megjelent döntvénye végét vetette.

Az 1903. évben egy törvényhatóság a takarékbetétek után utadót vetett ki. A kivétel ellen a pénzüzetek panaszt adtak, az ügy döntés céljából a közigazgatási bíróság elé került és a legfelső bíróság most a következő határozatot hozta:

„Igaz ugyan, hogy a tőkeamat- és járadékadóról szóló 1883. évi VII. t. c. 2. §-a szerint a pénzüzeteknél elhelyezett tőkék kamataiból fizetett adó után sem általános jövedelmi pótdadó, sem törvényhatósági vagy községi pótlék nem vehető ki és az is igaz, hogy a közutakról és vámokról szóló 1890. évi I. t. c. 23. §-a a törvényhatósági utadót kifejezetten pótdadónak minősíti, panaszos segélyegyletet a fent idézett törvényszakaszok alapján azonban a terhére tőkeamat- és járadékadó után kivetett törvényhatósági utadó alól felmenteni még sem lehetett. Eltekintve ugyanis attól, hogy a fentidézett 1883. évi VII. t. c. cikk 2. §-ában jelzett törvényhatósági pótlék alatt kétségtelenül az akkor érvényben volt jogszabályok szerint kivethető és szorosabb értelemben vett törvényhatósági pótlék értetett, az imént említett törvény életbeléptekor még az 1890. I. t. c. által létesített utadó nem létezett és így az előbbi törvény által biztosított kedvezmény arra kiterjednek annál kevésbé tekinthető, mert az 1890. évi I. t. c. 23. §-a kifejezetten és minden kivétel, vagy korlátozás nélkül a tőkeamat- és a törvényhatósági utadó kulcsál jelöli meg, a 162. § pedig kifejezetten akként intézkedik, hogy a jelen törvény következtében hatályukat veszítik a hazai törvényeknek, szabályoknak és szabályrendeleteknek, továbbá a szokásjognak mindazon megállapításai, melyek a jelen törvény határozataitól eltérők. Ezekhez képest panaszost az általa vitatott mentesség hiányában a terhére rótt utadó megfizetésének kötelezettsége alól felmenteni, illetve a panasznak helyt adni nem lehetett.“

Mint hogy az utadót hat-hat évenként vetik ki, a város most öt évre visszamenőleg is követelni fogja az aradi pénzüzetektől a be nem szedett adót.

A számítások szerint az új adó a következőképp oszlik meg az aradi intézetek között:

Az Aradi első takarékpénztár fizetett tőkeamat és járadék adót az 1903-iki évben 53091 koronát, ennek öt százaléka utadóban 2654 kor. 50 fillérre rug.

Az Aradmegyei takarékpénztár utadója 57,160 korona után 2858 kor.

Az Arad-csanádié 33,520 korona után 1676 korona.

Az Ipar- és népbanké 19,575 korona után 978 korona 75 fillér.

A Victoriáé 31,163 korona után 1558 korona 12 fillér.

A Polgári takaréké 19,575 korona után 993 korona 75 fillér.

A Központi takarékpénztáré 4185 korona után 204 korona 25 fillér.

Az egyévi adóösszeg 10,928 korona 5 fillér, amivel a városi köztalpon gyarapszik.

Eltűnt milliomos.

Négymilliós apasági kereset.

Távirati tudósítás.

Arad, február 22

Newyork és Páris legelőkelőbb köreit, továbbá az automobil sport híveit és az amerikai újságírókat rendkívüli esemény tartja izgalomban. Bennett Gordon, Amerika legnagyobb újságjának, a *Newyork-Herald*nak milliomos kiadója, aki hosszabb idő óta Párisban lakott, nyomtalanul eltűnt. Sehol sem találják már napok óta a világairü sportférfiut, a ki négy évvel ezelőtt fejedelmi bőkezűséggel alapította a nemzetközi automobil verseny Bennett-Gordon díjait és a melyre Henrik porosz herceg, Vilmos császár öcse is pályázott. Az eltűnés okáról a következő érdekes értesüléseket közlik Párisból:

Néhány hete, hogy Bennett Gordon hatalmas automobiljai hiányzanak Páris utcáiról. A nagyhatalmu kiadó, aki haragban van a hazájával, Amerikával, második hazájából, Párisból eltűnt. Míg azelőtt mindennap pontosan megjelent a *Newyork-Herald* párisi fiókszerkesztőségében és finom havannájából végigkínálta a lap munkatársait, néhány nap óta nem mutatkozott sem itt, sem pedig másutt. Nyomtalanul eltűnt. Annyit tudtak meg, hogy *Lysistrata* jachtján utazott el, de nem mint ő mondotta, Skóciába, hanem valahová a déli tengerekre menekült. Sem róla, sem elegáns hajójáról hír nem érkezett.

A konkurrens lap, a „*Newyork American*“ azt írja, hogy ennek az önkéntes száműzetésnek igen érdekes oka van. A *Herold* párisi kiadásában egy hónappal azelőtt megjelent egy tudósítás Schortridge Vesta nevű előkelő szanfranciskói uriasasszony válóperéről. A tudósítás szerint Schortridge asszony azt mondotta a válóper folyamán, hogy férjének viszonya volt Stewart Annával, a braganzai herceg mostani feleségével. A hercegnek természetesen ez a tudósítás nem igen tetszett és a lap párisi szerkesztőségének levelet írt, amelyben kijelentette, hogy az ő felesége soha életében nem ismerte, de még a hírét sem hallotta Schortridge nevű urnak.

A szerkesztőség azonban a levél vétele után nem igazította helyre tévedését és nem is nyilatkozott, hanem guayos megjegyzések kíséretében lekötölte a herceg levelét. A cikknek, melynek keretébe a levél be volt illesztve, olyan címet adtak, hogy a herceg elküldötte segédeit Bennett Gordonhoz és provokáltatta. Erre a kiadó sietve hajóra ült és eltűnt.

Az ellenlap még egy okát tudja a sürgős utazásnak.

— Azon nem csodálkoznék az előkelő Páris, — írja a lap — hogy Bennett Gordon megszökött a párbaj elől. Tudják, hogy ellensége a párbajnak. Azonban nő is van a dolgan. Egy *Klermont* nevű asszony, aki most Montrealban él, a párisi bíróságnál apasági keresetet nyújtott be a mecnás ellen, aki állítólag az ő leányának apja és ezért a szerencsésért négymilliókilencszázezer frank kárpótlást követel. Az első fórum elutasította az asszonyt, amire ez a felére szállította le igényeit. Bennett Gordon ezt sem volt hajlandó kifizetni és legjobbnak látta, ha az ügyet az ő távollétében rendezik.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Brassbound kapitány, színmű. (B bérlet.)
Csütörtök: Brassbound kapitány, színmű. (C bérlet.)
Péntek: Trenk báró, operette. Itt először. (A bérlet.)
Szombat: Trenk báró, operette. (B bérlet.)
Vasárnap. Délután: Mérsékelt helyekkel: Gőrg rabszolg a. Este: Rendes helyekkel: Trenk báró, operette. (C bérlet.)

Brassbound kapitány megtérése.

(Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Bernard Shaw. Fordította: Hevesi Sándor dr. Bemutató előadás.)

A legnagyobb angol szatirikus, Bernard Shaw, aki előtt nincsenek szent hagyományok, körülalazott modernségek, melyek avult erkölcsök javított kiadásu köntöskében nehezednek az emberiségre, Bernard Shaw feleséges szatirát irt Brassbound kapitány megtérése címen. Ez a szatira kigunyolja az angol imperiumot, az angol igazságszolgáltatást, a misszionáriusokat, a vallást, a kulturát és kacagva mutat rá arra az egyetlen hatalomra, mely a világ teremtése óta uralja, kormányozza a világot, az egyetlenre, melynek egyforma hatalma van az angol arisztokrata, az afrikai tengereket járó kalóz és a sivatag beduinjai felett, az egyetlenre, az asszonyra. Megszűnik minden dogma, minden ellenkező nézet az egyetlen, mindent uraló hatalommal, a nő hatalmával szemben.

Brassbound kapitány is, aki a világ minden tájékáról összefutott akasztófa-virágokon korlátlan hatalommal uralkodik, aki gyilkos boszúval akarja megtorolni nagybátyjának az anyjával szemben elkövetett bűneit, Brassbound is lemond a boszúállás gyönyöréről az ellenállhatatlan kényszer, az asszonyi varázsa hatása alatt. Shaw virtuozitását mutatja, hogy szatirája sohasem sért, sohasem groteszk, hanem finom, elmével, egy-egy zseniálisan odavetett megjegyzéssel, utólrhetetlen művészettel megkonstruált helyzettel éri el a hatást és hitet el velünk néha lehetetlen ötleteket.

Brassbound kapitány meséje Barry *Egyenlőségének* nyomán épült fel. Ott egy intellektuell inas lesz a szellemi vezére egy bajba jutott főuri társaságnak, itt egy kalózfőnök hatalma ural egy marokkói kirándulást rendező angol bírót és ennek sógornőjét. Brassbound, aki a bíró lezüllött öcse, szerződéses viszonyban áll Sidi el Asaif sejjel, hogy az ő kíséretével utazó zsidók és mohamedánok bántatlanul utazhatnak keresztül a sejk territoriumán. Ez a paktum nem szól a keresztényekre.

Brassbound, boszút akarván állni Sir Howardon, értesíti a sejket, hogy keresztény ember van átutazóban. A sejk nagy kísérettel közeledik, hogy hatalmába kerítse a bírót, de ugyanekkor megérkezik a kádi is, aki a felett való félelmében, hogy a szultánja egy angol alattvaló megbántása miatt konfliktusba keverednék a rettegett hatalommal, kimentti Howardot a sejk kezeiből és Brassboundot és kalóztársait foglyul ejtve. átadja a parton cirkáló amerikai hajó parancsnokának.

A kalózkok az Unio tisztjeinek ítélete elé kerülnek. A bírói eljárás folyamán Lady Cicelly, ez az ellenállhatatlan bájosság, angol hölgy az igazságnak elmés kiforgatásával kimentti Brassboundékat a bajból és a kalózkokat szabadon bocsájtják.

Brassbound, akiben a lady iránt fellobbanó szerelem elnyomott már minden gonosz indulatot, magába nevelt durvaságot, szerelmet vall Cicellynek, aki azonban nem akarja a kalózkodásba beleélt kapitányt egy új élet ingadozó hajójára vinni, visszaküldi kalózkai közé, hogy

most már helyreállt lelki egyensulyal éljen maga választotta hivatásának.

Érdekes, színes, ötletes és nagy hatású Shaw legujabb darabja, mindenben méltó a nagy angol író eddigi színpadi sikereihez. Kedvesebb, bájosabb, varázslatosabb nőt — a darab egyetlen nőalakja állítólag Shaw ideáljának képe, — keveset szerepeltettek színdarabban. Ő a lelke a darabnak és hogy mennyire az, bizonyítja, hogy minden akként történik, ahogy ő akarja. Ezt a szerepet K. Kápolnay Juliska adta, tökéletes művészettel. Ez a szép asszony maga volt a meostestésült női báj, akinek elhittük, hogy még a vad sejtet is megbabonázza. Nagy sikert hozott Kápolnay Juliskának a bájos Lady Cicely, ő pedig a ladynek. Elsőrangú Brassbound volt Keszler, férfias, nyers, imponáló. A kitűnő művészpárt lelkesen ünnepelte a közönség. Sir Howardot Várnay adta, egy angol magasrangú bíró illúzióját kelte a nézőben. Önerzetes fellépése mögött szinte ott láttuk a megtorlásra kivonult angol hadi flottát. Leóvey Drinkwater kalóz szerepében állandóan megkacagattatta a közönséget. Nagyon jó volt a misszionárius szerepében Ditrói. Kis szerepeikben is kiváló produkáltak Beregi, Polgár, Boda és Nagyiván. A kifogástalan rendezés is hozzájárult a kitűnő darab nagy sikeréhez. H. G.

* Sándor Erzi, a m. kir. Operaház primadonnája, a csodálatos fejlettségű énekművész nő egyetlen hangversenyét március 12-én, este 8 órakor tartja meg, melyre a már megváltott jegyek érvényben maradnak.

* A párisi árvíz katasztrófa. A világ fővárosát, Páris nagy csapás érte januárban, mikor a Szajna kicsapva medréből, szennyes árvájával elöntötte a világ legszebb városát, Páris. Részletes leírásokat hoztak a lapok a nagy katasztrófáról, de a legszínesebb leírás sem tudja visszaadni mindazt a borzalmat, azt az elszörnyítő képet, melyet Páris nyújtott az elemi csapás első napjaiban. Az Uránia-színház két felvételben is bemutatja Páris az árvíz tombolása idején. Miként a borzalom napjaiban Messina pusztulását láttuk a helyszínen készült mozgófényképekben, úgy látjuk most Páris a megdőbbentő katasztrófa idején. Ami Urániának az első az országban, aki a párisi árvízcsapásról készült mozgófényképeket bemutatja. A nagyszabású és aktuális látványosság szerdán, csütörtökön és pénteken körül rendszeres helyarák mellett a műsor többi válogatott újdonságával együtt előadásra. 241

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Jótékony Nőegyesület monográfiáját — mint már megírtuk — Bignio Maria ismert aradi írónő írja meg, aki most fejezi be a nagy munkához szükséges adatok gyűjtését. Az egyesület vezetősége folkéri mindazokat, akik valamely arképet, okmányt bírnak az alább felsorolt urakról s hölgyekről, hogy azt szolgáltatassák át özv. Purgly Lajosné urnónek (lakik József főherceg-ut 2.) Ezek a következők: Scherfeneder Ferenc polgármester, Scherfeneder Elizabeth fővédaseszony, Lippert Adyra, Auer Margaretha, Dracsay Veronika, Barts Julianna, Raek Anna, Schwóbb Aloyza, Neiser Cecilia, Venka Magdaléna, Wolf Karolina és Pleyer Franciska. Ezek tudniillik jelen voltak a jótékony nőegyesületnek 1843. évi alakuló közgyűlésén. Azenkívül szívesen fogadja az egyesület vezetősége az 1886., 1901., 1902. esztendei évkönyveket is, mert eddig azok sincsenek az írónő birtokában.

(*) Új alkoholelleses páholy Aradon. Vasárnap, e hó 20 án folyt le az új alkoholelleses páholy megalakulása, mely hazánkban a 36-ik és pedig „Szeretet” néven. A vezetőség a következőleg alakult meg: Főtemplár (elnök) Szondy György dr., páholy-követ Auszterweil László dr., másod-templár (alelnök) Janou Kornél dr., titkár Mihulin Miklós, számvető Szántó Péter és pénztárnok Dusehl Ferenc. A páholy megalakulása előtt Auszterweil László

dr. szépen kikerekített előadásban előadta észleleteit a XII. londoni alkoholelleses kongresszusról. Az új páholyt a következő páholyok üdvözölték: „Munka” (Budapest), I. ker. páholy (Budapest), „Erő” (Kispest), „Előre” (Lőseke), „Akarat” (Zombor), „Akarat, erő” (Rákosfalva), „Haladás” (Budapest), „Pozsony” (Pozsony), „Új élet” (Budapest), „Küzdelem” (Budapest).

(*) Az országos vörös kereszt egyesület aradi fiúja február 23 án, délután 4 órakor, a városháza tanácstermében közgyűlést tart. Tárgyai a következők: Elnöki megnyitó. Választmányok újjáalakítása. Számvizsgáló bizottság jelentése. A tüdőbetegek javára eszközölt perselygyűjtés elszámolása és értékesítése. Szegény aradvárosi tüdőbetegek gyógykezelésére létesített alapítvány. Indítványok.

Egy kereskedő kalandja.

A titkos rendőrség.

Távirati tudósítás.

Arad, február 22.

Nagyon érdekes, de egyszersmind az orosz viszonyokra jellemző kalandja volt egy Falk Altberg nevű volt budapesti kereskedőnek Oroszországban.

Falk már több, mint tizenhárom éve lakik Oroszországban és — a miért egy cseppet sem haragudott — az orosz rendőrség tudomást sem vett róla. Mint egy előkelő orosz építész-vállalkozó cég alkalmazottja, több állami építkezést is vezetett. Azonkívül a cáár által engedélyezett expedícióban is résztvett, amely Hamburgból kiindulva, Szibériába indult.

Néhány héttel ezelőtt Falk akinek Moszkvában kivitelezési kereskedése van, üzleti ügyekben Moszkvába érkezett. Alig érkezett meg, egy titkos rendőr a szállodában felkereste, elfogta és a rendőrségre kísérte, ahol tudtára adták, hogy ki fogják tiltani. Dacára a moszkvai osztrák-magyar konzul közbenjárásának s több előkelő nagykereskedő pártfogásának, nem bocsátották szabadon. A kereskedő aztán azt kérte, hogy a saját költségén, vasúton vigyék a határig, rendőrkísérettel, de ezt sem engedték meg. Későbbben felmutatta a berlini orosz főkonzul által láttamozott utlevelet, de erre a moszkvai rendőrség kijelentette, hogy ezt sem veszi figyelembe, mert csakis a titkos rendőrség névsorában felvett név tekintendő igazoltnak.

Öt hétig tartott, míg Falk szinte hitetlenül tetsző kalandok, nélkülözések, gyötrelmek után megérkezett a német határra. Ott a kereskedő a következőket mondta el a hírlapíróknak:

— Moszkvában egy piszkos, bűzös lukba löktek, a hol kivülem még vagy száz csirkefogó, betörő és más ily aljas nép volt. Meghült bennem a vér, a mikor a züllött emberek közé kerültem és kétségbe estem, a mikor meghallottam, hogy ezekkel együtt kell utaznom. Társaságom megvasalt betörők, rablók, tuberkulotikus, vérbajos emberek sokasága volt. A rendőrök ütöttek-verték mindenkit; az undorítóan piszkos helyiségben szó sem volt szelídségtől; az egész élelem, amit kaptunk, kenyér és víz volt, de az is édeskevés. Ugyanezek a viszonyok uralkodtak a többi börtönökben is, ahol az öt hét alatt megfordultunk. Minél messzebb távoztunk Moszkvától, annál rosszabb lett helyzetünk. A rendőrök akárhányszor, minden komoly ok nélkül reánk rohantak és agyba-főbe verték mindenkit, aki csak elibük került. Ha valaki tiltakozni mert, vagy panaszra jelentkezett egy főlebbvalónál, ekkor az csak rontott a helyzetén. Még az járt legjobban, akit valamely hibáért, vagy talán engedetlenségért lecsuktak a börtönbe,

mert ott legalább a férgék nem bántották. Az egyik helyiségből a másikba a menetet katonák kísérték, de ezek — ha tehettek — még irgalmatlanabban bántak velünk, mint a rendőrök.

A bűvész merénylete.

Gyilkos kísérlet egy szininövendék ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, február 22.

Különös gyilkossági kísérlet foglalkoztatja a bécsi rendőrséget. Egy 19 esztendőes „bűvész” konyhakéssel összeszurkált egy 14 esztendőes szininövendéket, aki nem akarta otthagyni az iskolát és őt az artista világba követni. Ez a fiatal merénylő vallomása. Ezzel elmentében a megsebesített gyönyörű leánygyermek azt mondotta, hogy a bűvész azért ejtett súlyos sebet az arcán, hogy soha más férfinek ne tetszhessen. Az érdekes eseményről a következő bécsi jelentés mondja el a részleteket:

Schiller Frigyes magántisztviselő hosszabb idő óta foglalkozás nélkül, mostoha apja kegyelem-kenyerén élt; közben beiratkozott egy artista iskolába. A farsangi szezon alatt társaságokban és estélyeken bűvészi mutatványokkal kereste kenyerét és akik látták produkcióit, azt mondják, hogy valóságos csoda dolgot mivel; egész új csapásokon haladt.

Egy jótékonycélú előadásban megismerkedett Schiller Zimmermann Mici szininövendékekkel, a Deutsches Volkstheater statisztájával. Barátság lett az ismeretségből és a bűvész rávette a leányt, hogy a sorsát fűzze össze az övével. A fiatal és feltűnő szépségű leányt a mnemotechnikai előadásokra készítette elő és médiumul akarta felhasználni. Oly fényes jövőt rajzolt a fiatal teremtes elé, hogy ez három hét óta a szülei tudta nélkül minden délután elment a fiatal ember lakására és ott lelkét vett.

Tegnap délután is megjelent Schiller lakásán. Borral és cigarettával várta tanítványát a „mester”. Négy óra tájban a szomszédok az ifju III. emeleten levő lakásából kiabálást és dörömbölést hallottak. Egy másodemeleti lakó be akart hatolni a lakásba, de az ajtó zárva volt. Ütötte-verte az ajtót, de nem nyitották ki. Egyszerre csak Zimmermann Mici rohant ki a lakásból, az ajtóhoz futott és kinyitotta.

— Meg akar ölni ez a fenevad, agyon akar szurni — kiáltotta a sok sebből vérző leány.

Azonnal értesítették a mentőket és a rendőrséget. A mentők megállapították, hogy a leány a nyakán, homlokán, mellén veszélyes szurt sebekből vérzik. A kórházba szállították, míg a merénylőt a rendőrség letartóztatta.

Schiller azt vallotta, hogy a leány pénzt kért tőle cipőre és ő ezt a kérést megtagadta, mert magának sincs pénze. Ekkor kijelentette a szininövendék, hogyha nem kap pénzt, akkor elhagyja a nemes technikai tanulást, mert pénz nélkül nem akar fellépni az előadásokon. Ezen annyira feldühödött a bűvész, hogy földhöz vágta tanítványát és egy konyhakéssel összeszurkálta.

— Nem akartam megölni — vallotta — csak csuffá akartam tenni. Meg akartam akadályozni, hogy más valakihez szegődjék partnerül. Lehetetlenné akartam tenni, hogy valaha férfinék tetszék.

A súlyosan megsebesült leányt is kihallgatta a rendőrség a kórházban. Vallomása szerint Schiller tettének szerelmi motivuma volt.

Miután ugyanis a bűvész az ajtót elrekesztelte, nemtelen sjánlással közeledett feléje és mint-hogy ő ellenkezett, élesre fent konyhakéssel sebezte meg.

HIREK.

Lueger halálsejtelméi.

Távirati tudósítás.

Arad, február 22

Bécsből táviratozzák: Lueger polgármester az éj folyamán igen nagy fájdalmakat szenvedett és ma harmadszor is műtétet kellett rajta végre-hajtani. A műtét szerencsésen sikerült. Ujabb nagy gennyfészkeket nyitottak meg. A gyuladás Lueger hátán úgy jobbra felfelé, mint balra lefelé újból terjed. Lueger ma délelőtt Neumayer dr. és Hierhammer alpolgármesterek előtt nehéz halálsejtelmeknek adott kifejezést. Mayer irodagigazgatóhoz Lueger így szólt:

— Az az óhajom, hogy a központi temető új templomának a kriptájában, édes anyám és atyám és két nővérem mellett, akik a halálban megelőztek és akiket ebből a célból exhumálni kell, temessenek el.

Lueger teljesen nyugodt volt és nem engedte megingatni magát abban a sejtelmében, hogy halála nemsokára bekövetkezik.

Erdekes, hogy Lueger ma még a műtét előtt is szivarozott. Mikor ezt környezete jó jelnek mondta, Lueger így szólt:

— Még öt perccel halálom előtt is szivarozni fogok.

Később kijelentette, hogy mikor majd szükségét érzi, hivatni fogja az alpolgármestereket, hogy velük fontos dolgokat közöljön. Ezek a közlések valószínűleg az utód kérdésére fognak vonatkozni.

Újjel jelentik: Lueger délután jól érezte magát, este azonban állapota rosszra fordult s nagy fájdalmakról panaszkodott. Orvosai morfium-injekciót adtak neki s még nem adtak fel minden reményt arra, hogy megmentésük az életnek.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 23-án az időjárás: enyhe, semmi, vagy kevés csapadék.

— Augusztia főhercegnő állapota. Budapestről jelentik: Augusztia főhercegnő az éjjelt a Hereze-féle szanatóriumban aránylag nyugodtan töltötte, azonban fájdalmai vannak. Augusztia főhercegnő egészségi állapotáról Herzog dr. tanár, udvari tanácsos a következő bulletint adta ki: Öfensége az éjszakát nyugodtan töltötte. Fájdalmai enyhültek. Reggel ismét gyöngébb főfájásról panaszkodott. Az operált helyek fájdalommentesek. Az állapot teljesen kielégítő. Hőmérséklet 36,7, érverés 68. Közérzet jó. — Mint a Magyar Távirati Iroda értesül. József főherceg tegnap este 8 órakor kihajtott a fásor-szanatóriumba és hosszabb ideig időzött ott fenséges neje mellett. Ma reggel 8 órakor ismét látogatást tett József főherceg a szanatóriumban és mintegy két óráig időzött ott. Ezenkívül óráként telefonjelentést küldenek a főhercegi palotába. Délután a főherceg ismét meglátogatta nejét és két óra hosszáig olvasott föl neki. A főhercegnőnek a múlt heti lovasjáték alkalmával keletkezett a betegsége.

— Az ex szultán gyermekei. Konstantinápolyból táviratozzák: Abdul Hamid volt szultánnak két fia és három leánya ma Szalonikiből ideérkezett. Négy bárkocsin jöttek eunuchok társaságában és a Dolma-Badgabe hajtottak. Azt hiszik, hogy a hercegnők esküvőjének híret csak azért koholták, hogy a hercegeket és a hercegnőket a volt szultántól eltávolítsák.

— Aradiak Tisza Kálmán szobrára. Az Újság újján Tisza Kálmán szobrára a következő aradiak adakoztak: Heller Soma 10 K., Nussbaum Zeigmond 5 K., Jellinek József 0 K., Mandel József 5 K., Deutsch Károly 5 K., Schäffer Izidor 5 K., Wolf Jenő 10 K., Horványi Kornél 1 K., Ingusz Jenő 5 K., Sugár Károly 5 K., Babócs István 5 K., Herzog Sándor 5 K., Singer Sándor 3 K., Szász József 5 K., Morganstern Gyula 5 K., Fränkel S. József 3 K., Mihály Albert 2 K., Szóke Artúr 4 K., Fleischmann Jenő 10 K., Wiener Gyula dr. 5 K., Lustig Ármán 10 K., Braun Mór 5 K., Révész Mór dr. 5 K.

— A megrágalmazott asszony merénylete. Újpesten merényletet követett el ma este egy szép fiatalasszony egy iparos ellen, aki azt hirteltelte, hogy viszonya van az asszonynyal. Az iparos életveszélyesen megsebesült, az asszonyt pedig letartóztatták. A véres merényletről itt következik fővárosi tudósítónk jelentése:

Sturm György államvasuti bádogos és a Vasutasok Fogyasztási Szövetkezetének hivatalnokai néhány évvel ezelőtt nőül vett egy szép budapesti leányt, akinek azelőtt Hosszu Rezső államvasuti géplakatos udvarolt. A fiatal házaspár, mely eleinte igen jól élt egymással, tavaly Újpestre került, ahol igen gyakori látogatójuk lett Hosszu. A két család, mert később Hosszu is megházasodott, gyakran járt egymáshoz, s egész a legutóbbi időig semmi viszály nem volt közöttük. Néhány hét óta Sturménak udvarolni kezdett Kiss Ferenc vasuti géplakatos. Mikor ezt Hosszu észrevette, azt mondta Kissnek:

— Ott ugyan hiába kereskedel! Az asszony engem szeret, másra rá sem néz!

A két iparos ezóta vetélkedni kezdett egymással az asszony szerelméért. Hosszu a minap ezt az ajánlatot tette Kissnek:

— Fogadjunk tiz korsó sörbe, hogy bizonyítom neked, hogy az asszony engem szeret. Megkötötték a fogadást és néhány nap múlva Hosszu bejelentette társának, hogy kétségtelen meggyőződést szerzett az asszony szerelméről. Kiss ki is fizette a sört, amit együtt meg is ittak. Kiss mámoros fejjel ment ki a kocsmából és dühében mindent elmondott a férjnek. Sturm erre tegnap este nagy jelenetet rendezett otthon. A fiatalasszony tiltakozott Hosszu rágalmai ellen.

— Majd elmegyek és leszámolok a bitanggal! — mondta az asszony.

— Ez az én dolgom — mondta a férj, de az asszony már el is rohant a kocsmához, ahol Hosszu rendszerint tartózkodott. Kibívatva a bádogost és éppen felelősségre akarta vonni, mikor megjelent a férj.

— Hagyjon magamra az urával, majd vele elintézem a dolgot, — mondta Hosszu az asszonynak.

A két férfi előre ment, mire az asszony hátulról négyszer egymásután revolverrel rálőtt Hosszura. Egy golyó hátba találta, egy másik karján sebezte meg. Életveszélyes sérüléseivel a gróf Károlyi kórházba vitték. Sturm mit a rendőrség letartóztatta.

— Halálczás. Lefkovits Adolf kuvini kereskedő 62 éves korában meghalt.

— A szerelmes diák büne. Kecskemétről jelentik: Domján Albert, a kecskeméti főreáliskola VII. osztályának növendéke ma a szőlők között szerelmesét, Faragó Mária-t revolverrel mellbe lötte, azután főbelötte önmagát. A leány meghalt, a fiu haldoklik.

— Egy tankigazgató hirtelen halála. Karánsebesről írják: Nagy megdöbbenést keltett Winternitz Vilmosnak, a karánsebesi új takarékpénztár r. t. vezérigazgatójának hirtelen halála. A hetvennégy esztendő s aggastyán vasárnap, e hó 20-án részt vett az izraelita nőegylet negyedszázados jubiláris közgyűlésén és miközben az egyület működését ismertető titkári jelentését felolvasta, hirtelen szívizélhűdés érte és halva rogyott össze. A gyűlésen megjelent nagyszámú tagok körében kínos konsternációt kelteit a tragikus eset, annyira, hogy a gyűlés folytatását abba kellett hagyni. Winternitz halálát előkelő rokonság gyászolja.

— Eljegyzés. Drechsler Miksa dr., temesvári belvárosi főrabbi eljegyezte Rosenberg Eszti kisasszonyt, néhai Rosenberg Sándor dr. aradi főrabbi leányát.

— Kell Manó cég ajánlja országos hírű ruhadiszeit. Telefon szám 673. 632

— Ket érdekes öngyilkosság. Erzsébetfalván és Budapesten egyidőben ma délelőtt két érdekes öngyilkosság történt. A két öngyilkosság szoros összefüggésben van egymással és valószínű, hogy összefüggésben van Takács Zoltán dr. irral is, a hírneves pénzhamisítóval. Erzsébetfalván magára lőtt Pongrácz Árpádné, született Gazdics Julianna, Budapesten pedig a Viola utca 13. számú házában öngyilkos kísérletet követett el Tóth Mihályné. Mindkettőjüket kórházba vitték, nem veszedelmes a sérülésük. Pongrácz Árpádné és Tóth Mihályné sokat szerepeltek annak idején, a múlt hónap elején, abban a bűnygyben, amely Takács Zoltán körül forgott. Ujabb pénzhamisításról van szó, amelyet Takács Londonban követett el. Az összefüggés pedig közöttük az volt, hogy a múlt év tavaszán Demusz Károly ismert hamispénz csaló, aki Takács Zoltánnak földije, fölkereste a Viola utca 13. számú házában a felügyelőnököt, Tóth Mihálynét és rábirta, hogy adjon szállást Takács dr. édesanyjának. Tóthné engedett a rábeszélésnek és magához vette Takácsné, aki azután hónapokig lakója maradt. Időközben elmondotta a házasternének, hogy milyen híres fia van, a Zoltán, aki most is a külföldet járja. Tóth Mihályné érdeklődéssel hallgatta a történeteket s utóbb már egész társaságot szervezett Takácsné, akiket rábirt arra, hogy Párisba utazzanak, ahol — mint mondotta — nagy üzleteket csinálhatnak a fiával. Így ismerkedtek össze özvegy Pongrácz Árpádnéval, aki szintén Párisba utazott. A milliókat hozzó Takács Zoltán és társát nagy nyomorúságban találta. Aztán elutazott Takács Londonba. Amikor aztán kipattant a pénzhamisítás titka, összeesomagolt az özvegy és visszajött Budapestre. Erzsébetfalván lakott azóta. Ma aztán öngyilkos kísérletet követett el és vele együtt öngyilkos kísérletet követett el Tóth Mihályné is. A rendőrség azt hiszi, hogy összefüggés van a két öngyilkosság és Takács Zoltánnak a Londonban leleplezett pénzhamisító gyára között. Nyolc nappal ezelőtt ugyanis újból kiballgatták Londonban a megszökött Takács Zoltán akkor letartóztatott cinkostárát, aki állítólag azt vallotta volna, hogy a pénzgyár titkaiba be volt avatva a Párisban tartózkodó Pongrácz Árpádné és a Budapesten lakó Tóth Mihályné is. Ezt valami módon megtudhatta a két asszony s a rendőrségtől való félelmükben követtek el öngyilkos kísérletet. Egyikük sebesülése sem életveszedelmes, de még nem tudták kihallgatni őket.

— Gyilkosság a pincében. Budapestről jelentik: Véres dráma játszódott le ma délelőtt a Köztetető-ut 12. számú ház pincéjében. Ebben a házban volt nemrég Weiner Mórnak a koreszmája. Weiner teleunt az üzlet vezetésébe s pár nappal ezelőtt átadta a koreszmát volt csaposának, Adler Kálmánnak. Weiner Mór ma délelőtt meglátogatta Adlert. A koresmahelyiségben kereste, de ott azt mondták neki, hogy Adler a pincében foglalkodik. Weiner erre lement a pincébe Adler után. Hogy itt mi történt a két ember között, azt nem lehet tudni, annyi azonban tény, hogy Adler revolvert rántott s lelőtte Weinert. Azután felkapott egy nagy konyhakést és a magával tehetetlen embernek átvágta a gégejét. Adler a nagy konyhakéssel a saját gégejét is átvágta. Ugy találták meg a két embert vérben fetrengve a pincében. A két halálosan sérült embert a Dollinger klinikára vitték.

— A titkos találkahely. A budapesti hírságok apróhirdetési rovatában feltűnően megsaporodtak az utóbbi időben azok a hirdetések, amelyek diszkrét, lépcsőházi bejárású elegáns szobákat kínáltak. Egy egy újságpéldányban sokszor tizenöt ilyen szobát hirdettek egyszerre. Szemet szurt a rendőrségnek is a diszkrét szobák fejlődése és megbiztak néhány detektívet a nyomozással. A detektívek kiválasztották a következő hirdetést:

Lépcsőházi

bejárattal diszkrét, elegáns szoba rövid időre is kiadó. Dobány-utca 78., I. emelet. 3. szám.

Figyelték a házat és az első emeleti hárnas számú lakást. Hamar megtudták, hogy a lakás tulajdonosnőjét röviden Sári nének hívják a bentfentesek. Sári néni kiadta csakugyan rövid időkre a szobáit s hogy az üzletét jövedelmezőbbé tegye, igen vakmerően számított, amikor többeknek kiadta egyszerre, egy időre ugyanazt a szobát. Éppen akkor, amikor a megfigyeléssel megbízott két detektív a lakásba betoppant, játszódott le a következő jelenet:

Az előszobában egy ur és egy hölgy sietve és izgatottan próbálkoztak, hogy bejussanak az egyik szobába. Az ajtó azonban zárva volt. Azt mondta az idegen uriember:

— Ki van bent? Micsoda dolog, hogy a saját szobámba nem tudok bejutni. Ki kecmereg ott bent?

— Schwartz vagyok, — mondta egy bátor-talan és remegő hang a szoba belsejéből.

— Ha Schwartz is, mit keres a szobámban!? Nyissa ki rögtön...

És így tovább. Belépett a két detektív és következtek az igazoltatások. Még nagyobb remegés, még nagyobb félelmek, nők elpirulása és férfiak ijedsége összekeveredett. Összesen négy szerelmes pár turbékoltt a titkos találkozóhelyen. Volt köztük egy kereskedő, egy banktisztviselő, egy közjegyzői irnok. Az ötödik volt az a szerelmes pár, akikkel Schwartz ur vitatkozott. Kint, hogy Sári néni állandóan többeknek adta ki a szobákat, mint a mennyien elérték volna azokban. Persze nem csinálhattak semmit, csak nem fordulhattak a becsapások után a rendőrséghez? Hallgattak a becsapottak. Az egész társaságot fölirták a detektívek, az asszonyt pedig a hetedik kerületi kapitányságra kísérték, ahol Peregriny rendőrtanácsos 3 napi elzárásra és száz korona pénzbüntetésre ítélte. A titkos találkozóhelyen jelen volt urak és hölgyek ellen folyik az eljárás.

— Felszázados aradi cég. Arad egyik leg-régibb bornagykereskedése, a Bing Ede-cég most tölti be fennállásának ötvenedik évét. A céget néhai Bing Ede 1860-ban alapította s az ő halála után, hat év előtt vette át annak mostani tulajdonosa, Bing János.

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban február hó 22-én a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: Klein Ármin szabósegédnek László nevű fia, Székely Andor magánhivatalnoknak Klára nevű leánya, Dézsi János városi végrehajtónak Juliánna nevű leánya, Gyarmati Mihály máv. hivatalnoknak Ilona nevű leánya, Grünwald Márton bérkocsi tulajdonosnak János nevű fia, Herpai Sándor postaszolgának Ferenc nevű fia, Tatai István máv. mozdonyfűtőnek Borbála nevű leánya, Gid Sándor eszmadiamesternek Irma nevű leánya, Kaufman Péter kereskedőnek Lajos nevű fia. Meghalt: Peteszk János 48 éves napszámos, Bornemisza Emilia 17 éves varróleány.

— Kossak esasz. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. Weitzer János utca 3. sz. Telefon 657. 261

— Francia likörök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillé. Vojtek és Weisznál. 279

Góthék — a vidéki városokról

Színházi csevegés.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, február 22.

Azóta, hogy a Vigszínháznak az a sajnálatos afférje támadt Góth Sándorral, aminek következtében Góthék kénytelenek voltak megválni a színház kötelekéből, illetőleg, hogy pontosan fejezzük ki magunkat: kénytelenek voltak tudomásul venni szerződésük fölbontását, Pesten, színházi körökben a legkülönbözőbb hírek foglalkoztatták az embereket. Szó esett arról, hogy Góth Sándor társaság lesz Boóthy Lászlónak a Magyar Színház bérletében és átveszi az igazgatást és az is szóba került, hogy a szenvedélyek lehiggadása után a Vigszínház részéről közeledés történt és tárgyalás indult meg arra nézve, hogy Góthék visszatérjenek arra a helyre, ahol annyi ünneplésben, annyi meleg szimpátiában volt részük. Ezek a dolgok azonban még nem valósultak meg, — hogy államférfiúi tájszólással éljünk — ebben a pillanatban még csak tervezgetések. Addig is, míg valóra válhatnak, Góthék a vidék nagy városaiban vendégezerepelnek. Nemrég visszatértek Aradról pesti otthonukba, hogy egy napig pihenjenek s ujtra készüljenek.

Délután becsöngettem a Góthék lakásán. Góth Sándort nem találtam otthon. Korán délután volt.

— Borzasztó sok dolga van ilyenkor a férjemnek, ha egy-egy napra hazatérünk — mondotta Góthné. Alig van egy pillanatnyi ideje. Ma délután már nem is jön haza, csak vacsorára. Látogasson meg bennünket este.

Estére az előszoba már tul volt zsufolva kofferrel, készitáskákkal, utrakész holmikkal. Este fél kilenc volt.

— Féltem, hogy még most sem találom itthon, — mondtam.

— Másfél óra mulva bizony már nem is leszünk itthon. Utazunk Szegedre. Ilyenkor, mikor visszatérünk Pestre, elképzelheti, annyi dolgom, annyi eljárni valóm van, hogy ez a pesti tartózkodás valósággal fáradtságosabb, mint a vidéki kirándulások.

— Most Aradról jönnek?

— Igen. Ott voltunk összesen tizennyolc napig. Tizenegyszer léptünk föl. Minden nap zsufolva volt a színház. Ilyenkor vesszük észre, hogy a közönség mennyi szeretettel vesz körül bennünket. Higyje meg, jól esik

észrevenni... Addig, míg a Vigszínházban voltunk, nem is tudtuk, hogy ilyen népszerűek vagyunk... — mondta Góth Sándor mosolyogva.

— Kolozsvárott megismétlődtek a szimpátia megnyilvánulásai. Janovics igazgató mondta, hogy a színház fennállása óta még nem volt példa olyan bevételekre, amilyeneket ezekben a napokban ért el a színház.

Szó esett ezután a színházi körökben keringő hírekről és kombinációkról.

— Nem erősíthetem meg őket és nem is cáfolhatok. De van még szó egyébről is: följánlották nekünk a szegedi színház bérletét. Erre vonatkozólag azonban még nem adhattam választ. Nem igen szeretnénk Budapesttől megválni.

— Mikor lépnek föl Budapesten?

— Csodálkozni fog. Vasárnap.

— Ugyan? Ilyen gyorsan visszatérnek a Vigszínházba?

— Dehogy. Nem színházban fogunk föllépni. A Petőfi-társaság Petőfi-matinéján fogunk föllépni. Én meg a feleségem. Petőfi-verseket fogunk előadni.

Fél tízre járt az idő. Elkészöntem.

— Vizontlátásra vasárnap...

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A sólyom madár. Hosszúra nyújtott, kusza, homályos, teljesen érdektelen história. Önnek véltünk szolgálatot tenni, ha ezt megsemmisítjük. Kapunk majd öntől különbeket is.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, febr. 22.

Ugylátszik, hogy ezután a tavaszi időjárás állandósul. Minthogy pedig a csapadék szünetel, az idő gazdasági munkálatok teljesítésére megfelelő.

A gabonaüzlet irányzata tartott, az árfo-lyamok javultak.

A mai piacon eladásra került:

900 mm. buza	13.20—14.10
700 mm. tengeri	5.90—6.—
100 mm. rozs	8.60—8.70
100 mm. zab	7.—
100 mm. árpa	6.40—6.50
Vetőmag-bükköny	9.50—10.—

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, február 22.

Amerika 1/2-el magasabb. Készaru: Kínálat, vételkdv korlátolt. 10,000 mm. tartott.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli szárlat	2 órai szárlat
Tengeri 1910. májusra	6.55—6.56	6.56—6.57
Buza 1910. áprillásra	13.97—13.98	14.02—14.03
Zab 1910. áprillásra	7.49—7.50	7.48—7.49

Rosa 1910. áprilisra 9.45—9.46 9.46—9.47
 Buzs 1910. októberre 11.47—11.48 11.50—11.51
 Buzs 1910. májusra 13.76—13.77 13.77—13.78
 közs 1910. októberre 8.47—8.48 8.49—9.49

Zárul 5 órákor.

Ceszári hitelrészvény 673.50
 Magyar hitelrészvény 814.50
 Közuti vasút ... .. 692.—

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. február 22.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új	13.40—13.50
76 " " " " " " " " " " " "	13.50—13.55
77 " " " " " " " " " " " "	13.55—13.60
78 " " " " " " " " " " " "	13.60—14.65

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos új... ..	13.30—13.40
Rozs új... ..	9.00—9.10
Arpa új	6.40—6.50
Zab új	6.70—6.75
Tengeri régi	5.95—6.00

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Február 22. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 400—460 kilogrammig rjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 330 kilogrammon felüli súlyban 100—02 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 160—162 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban 164—166 fillérig.

Sertéselészám: február hó 18. napján volt készlet 22210 darab, február 19. napján felhajtott 42 darab, febr. 19. napján elszállított 258 darab, február 20. napjára maradt készletben: 22805 darab.
 A hizott sertés üzlet irányzata változatlan.

Felelős szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

IDEGENEK ARADON.

— Február 22. —

Fehér Kereszt szálloda. Schwarz Vilmos kereskedő Szarajevó. — Baum Jantín utazó Bécs. — Bergl József utazó Budapest. — Fischer Hugó utazó Bécs. — Schwarz Ignácné kereskedő és leánya Lippa. — Volman Manó utazó Budapest. — Tanyeg Albert utazó Bécs. — Taussig Zsigmond utazó Bécs. — Biró Henrik utazó Budapest. — Löwy Károly utazó Brünn. — Löwy Mór utazó Brünn. — Weisz Jenő utazó Budapest. — Blau Lajos utazó Fried. — Moskovits Zsigmond utazó Budapest. — Boenstein Gyula mérnök Budapest. — Kerekes József utazó Budapest. — Uhr Bernát utazó Bécs. — Schenez Oszkár utazó Budapest. — Járag Sándor utazó Budapest. — Dmitrov Sergia kereskedő Zimony. — Selczeg József utazó Kisvárd. — Szamek Emil dr. ügyvéd Békéscsaba. — Iricz Gyula kereskedő Makó. — Sommer József utazó Budapest.

Központi szálloda. Jászberényi András tanár Kolosvár. — Braun M. utazó Budapest. — Schwarz József utazó Temesvár. — Beck Jakab utazó Budapest. — Szünstein Andor kereskedő Budapest. — Welman János utazó Szombathely. — Pauker Ármán utazó Budapest. — Deutsch Miksa utazó Budapest. — Schlézingér Sándor főmérnök Budapest. — Leitner Márton fakereskedő Soborsin. — Goldman Adolf utazó Temesvár. — Deutsch Emil utazó Budapest. — Selnitz Arnold utazó Temesvár. — Sebessy János hivatalnok Sátoraljanjhely. — Hantsek Leander kárbeclő Budapest. — Katona Ernő főmérnök Budapest. — Treis Béla hivatalnok Budapest. — Teschler János mérnök Budapest. — Korán Vinel utazó Szered. — Demény Andor kereskedő Budapest. — Mahler L. földbirtokos Pankota. — Korek Kálmán földbirtokos Kujed. — Weisz Lajos utazó Budapest. — Müller Miksa utazó Budapest. — Róth József utazó Budapest. — Várnai Ármán utazó Mchadia. — Faur Tivadar utazó és neje Temesvár.

Pannonia szálloda. Hoffman Lajos utazó Budapest. — Csugneea Sándor bérlő és neje Bruzanyik. — Sass Emil vasuti hivatalnok és neje Szolnok. — Budér József utazó Budapest. — Orosz László utazó Lippa. — Trilts Antal utazó Budapest. — Nistor Teofil papjelölt Petrosza. — Magyar László magános nő Nagyjanka. — Voltcz Kálmán utazó Budapest.

Vass szálloda. Popoviciu János lelkész Almás. — Róth Adolf kereskedő Albony. — Lanter Jenő utazó Marosvásárhely. — Fényes Benő utazó Bécs. — Korcz János jegyző Temesszécsány.

Aradi Ipar- és Népbank

Intézeti vagyon 3.300,000 korona.

Tőzsdei megbízásokat

1122 a legkulánsabban intéz el.

Betéteket

a lehető legelőnyösebben kamatoztat.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1910. évi február hó 23-án:

B: bérlet. B: bérlet.

Brassbound kapitány megtérése.

Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Bernard Shaw. Fordította: Dr. Hevesi Sándor.

SZEMÉLYEK:

Sir Howard	Várnay Jenő.	Redbrook	Boda Ferenc.
Lady Cicely	Kápo'ny J.	Johnson	Polgár S.
Brassbound	Kesztler Ede.	Rauk'n	Ditroi Mór.
Drinkwater	Leövey Leó.	A kádi	Kulcsár L.

Kezdete este 7 és fél órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910 február 23 án, szerda:

1. Fajtyuktenyésztés. Termézet után. — 2. A lámpa. Kacagató. — 3. Kirándulás a párisi Luna-parkba. Mulsátságos. — 4. Hollandi sajtóközvetítés Természet után. — 5. Csodás titkár. Hu noros. — 6. Józsefet eladják testvérel. Bibliái látványosság. — 7. A szerelmes bizos. Vigjáték. — 8. A párisi árvízkatasztrófa.

Előadások délután 1/2 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTER.

NEVELŐ-POSTAZINTÉRSZODALOM
 TÖLTŐGYÖGYEREDMÉNYEKA
APTAMÁSI
 NYILTM-GYÖGYVZ
*zel gyomor, vesé-hólyag és
 bélbántalmaknál vala-
 mint asthma, bronchiale,
 köszvény és húgysavas
 diathesis eseteiben.*
KAPHATÓ Nagy Farkas
 és Fejér Gyula cégeknél
 6944 Aradon

Valódi brünni szövetek

az 1910 évi tavaszi és nyári idényre.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
3.10 m hosszú	1 " 10 "
elegendő teljes férfi-ruházat	1 " 12 "
(kabát, nadrág és mellény)	1 " 15 "
ára csak	1 " 17 "
	1 " 18 "
	1 " 20 "

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért epügy felöltő-szövetek-t, turista-lódent, selyemkamgarat gyári áron küld a mindenütt ismert megbízható és szolid posztógyári raktár

Siegel-Imhof, Brünn

Minták ingyen és bérmentve. 6811
 Nagy előnyére szolgál mindenkinek, ha szövet-szükségletét dírecte a gyártáshelyén Siegel-Imhof cégnél rendel. Óriási forgalma miatt állandóan a legnagyobb választék a legújabb szövetekből, SZABOTT, LEGOLCSÓBB ÁRAK! Bármily kis megrendelés teljesítése szigoruan mintahü és figyelmes.

Végre tisztá
 („Endlich rein“)
 a legtökéletesebb és legmészebb menő egészség-ügyi és kozmetikus követelményeknek megfelelő mosdópép. Dobozban, tubusban. Fogpasztának is használható. (Törv. védve.) A „Végre tisztá“ („Endlich rein“) jó hatással van a bőrre, élénkít, és már rövid idei használat után lágygyá és gyöngéddé teszi. Használatban olcsó, mint mosdó-és fürdősappan föltulmuhatatlan, az előkelő toalett asztalnak és a családnak is ideális használati szere. Tubusban csomagolva orvosnak, utazónak és sportembernek különösen ajánlható.
 Vegyészeti gyár: Bucher, Wien
 I. Himmelpfortgasse 17.
 Kapható drogeriákban, gyógyszerárakban és illatszertelepekben.

Szénüzletünket

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából jelentékenyen megnagyobbítva Boros Béni-tér 2. szám saját házukba, a Széchenyi gőzmalommal szemben

áthelyeztük.

Állandóan nagy készletben mindenkori legjutányosabb áron

elsőrendű Magyar és Porosz bányákból **kőszén és koks,** kovács kőszén Jól kiégetett, pormentes **Bük-faszén.**

Szállitmányainkat pontosan mérve, plombázott zsákokban, a miniszteri és főkapitányi rendelet szerint teljesítjük.

Becses rendelvényeit új irodánkban ugy mint eddig személyesen, levelező-lapon agy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgálataunkról biztosítva. kitünő tisztelettel 541

Kneffel Károly és fia
 szénagykereskedése, Boros Béni-tér 2. sz.

Nem kell többé

Fiume, Triest, Budapest, Bécs, mert az

951

ATLANTIKA

KÁVÉ és TEA BEHOZATAL

minden cégnél **jobban és olcsóbban** szállít
 naponta többször frissen **kávét**
 pörkölt **teát**
 erős angol és zamatos orosz **rumot**
 valódi jamalcai
ARAD, Andrásy-tér 20. sz. Telefon 609.

Szétküldés vidékre bérmentve.

Olesóbb lett a SZÉN!!

A ki téli szén és kokszt szük-
 ségletét már most szerzi be,
 vagy jegyezteti elő, 25 %-ot
 megtakarít!

- Légszuszgári kokszt 4.60 K.
100 kg.-ként.
- Poresz salon kőszén 4.60 K.
100 kg.-ként.
- Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K.
100 kg.-ként.
- Rostált portmentes faszén 6.— K.
100 kg.-ként.
- Kovács szén — — 4.60 k.
100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél
 Arad, Eötvös-u. 3.
 Telefon 63. sz.

Megrendeléseket házhoz szállítunk.

Telefon szám 242.
 Elektromos erőátviteli
motorokat
 kikölesönöz, elad és fel-
 szerel 631

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
 fon és villamos csengő
 berendezési vállalat

Arad, Salacz-u. 2.

Alkalmi vételek
 és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legna-
 gyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órász és ékszerész 691
 Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és bril-
 liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
 vétetnek vagy más tárgyra átcsereleltetnek
 TELEFON 438. TELEFON 438.

Használt Ólom

megvételre keresetnek

*****

PETROSAFROL

Bevált készítmény a hajnövekedés előmozdítására, a
 fejbőr erősítésére, hajhullás és korpaképződés meg-
 akadályozására.

A Petrosafroltól a haj selyempuha,
 rugganyos lesz.

ÁRA 1 KORONA. 361

6 üveget ingyen láda és csomagolásban
 bérmentve küld

FÖLDES KELEMEN

gyógyszertára ARAD.

Minden üveghez részletes utmutatás van mellékelve
 miként használandó e készítmény és miként ápoljuk
 hajunkat, hogy az egészséges szép s tömör legyen.

A készítmény ártalmatlanságáért teljes
 garanciát vállalok.

Gondos anyák

legjobban cseleksze-
 nek, ha gyermekeik-
 nek átlátszó tiszta kei-
 lemes izü Hajós-féle

Csukamájolajat adnak.

Jó és kellemes ízénél fogva felnőttek és gyermekek egy-
 aránt szívesen veszik; a gyomrot nem terheli, sőt az
 étvágyat még fokozza. Ara egy üvegnek **2 korona**.
 Uvakodjunk mindennemű keveréktől (Emulsiók) mert
 azok mindenféle idegen szert tartalmaznak és csak
 alig csukamájolajt.

Fagydagaganatok

elmulasztására
**Fagyviszke-
 tegség** biztos
 megszüntetésére

legjobb szer a „Frigin“. Ara 1 üveg ecsettel és uta-
 sitással 70 fillér.

Legjobb fekete Hajfestő

a „Melogen“. Egy pár perc
 alatt bármely haját vagy bajuszt
 a legszebb állandó fekete színre
 lehet festeni anélkül, hogy a
 színt le lehetne mosni. Ara **2 korona**.

Kitűnő amerikai gummi

a „Niter“ 6 darab egy
 eredeti fémdobozban **2 ko-
 rona**. 421

Fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában ARAD,
 Andrásy-tér 22. sz.
 a megyeházzal szemben. —

APRÓ HIRDETÉSEK.

English lady

English lady, Living in Arad, desires a position. An pair. Adresse Margaret Smith. 1118

Az aradi zsidó hitközség

templomépületében több üzlethelyiség egyenként, valamint jelenlegi állapotában bérbeadandó f. é. május hó 1-ére. 1130

Egy drb. 2 éves

tisztavérü Yorkschire kan á 150 korona; egy drb. hat hónapos á 70 korona. — Három drb. poland-schinx Yorkschire, fekete-tarka 7 hónapos tenyészkan á 80 korona. — Két drb. poland-schinx berkshire fekete 7 hónapos kan á 90 korona, eladó. Előjegyzéseket elfogad angol és mangolicza malacokra, drbonként 80 koronájával Kralovánszky Kálmán Seprős, Arad m. 1129

Ritka alkalom!

Uj beszerzés folytán a raktáron levő levélpapírokat 30—40% engedménnyel, — a rongált dobozuakat pedig minden elfogadható árban árusítom. „Clio“ az egyetlen tökéletes tölthető tollszár. Jótállás mellett adom el. Kölsönkönyvtáram 275 oldalas magyar jegyzéke megjelent. Kerpel Izó könyv- és papirkereskedése Aradon. Telefon 885. sz. 525

Gyermektelen családnál

izletes ebédkoszt kapható. Csernovics Péter-utca 7. Lépcsőfeljárát. 1131

Keresek

8 gyermekem mellé, kik 5-től 10 évesek, szerény igényű, intelligens, szép kiejtéssel beszélő német kisasszonyt. Cimem a kiadóban.

Kerékpár

kevésbé használt, szabadon futó hátfékkal kerestetik. 1134

Xunyadi-utca 1. szám alatt

1 nagyobb, esetleg 2 kisebb üzlethelyiség, ugyszintén 2 pince május 1-től kiadó. 1135

Kereskedősegéd,

szakképzett vasáros, ki a magyar, román és némileg a német nyelvet is bírja és egy jóerkölcsű ügyes fiu tanulónak felvétetik. Duffek Kálmán vas- és fűszerkereskedőnél, Pankotán. 1071

Közel a Szabadságtérhez

egy, két utcára járó földszinti, kényelemre elhelyezett 6 szoba, elő- és fürdőszobából álló családi magánház, mely villanyvilágítással és vízvezetékekkel el van látva, elköltözés miatt olcsó áron eladó. Bővebbet ott helyt Bercsényi Miklós-utca 5. szám. 1099

Izletes házi koszt

kapható Deák Ferenc-utca 15. sz. ajtó 1.

Telefon 348.
Husserl Manó
bádogos
vizvezeték szerelő.
Javitások 161
olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Javaszi divat album

utcai, házi toilette, costum, blous és alj, valamint gyermek divat-album. Összesen 700 divatképet tartalmaz, a vaskos könyv ára K. 2-50. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad. Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. Megjelentek az összes francia nagy tavaszi divatlapok. 671

Hal! Dunai eleven hal!

A mélyen tisztelt közönségnek van szerencsém tudomására adni, hogy a mai naptól kezdve folyton lehet nálam friss

dunai halat

kapni és miután meg akarom a mélyen tisztelt közönséget győződtetni, hogy olcsón csak nálam lehet halat venni, tessék pénteken reggel erről meggyőződni. 1046

A Haltéren!

Tisztelettel

Schwartz Gábor,

halkereskedő

Szent Pál-utca 13. sz.

Vadász kávé.

Van szerencsém igen tisztelt vevőimet és a nagyközönséget értesíteni, hogy

czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz. alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készítményű mindennemű női- és férficipőket legutányosabb árak mellett. Mérték utáni rendeléseket izléses kivitelben pontosan elkészítetek ugyszintén javításokat is.

További szives pártfogást kér, kitünő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női cipész. 561

Nagymennyiségű

pléh-pánt

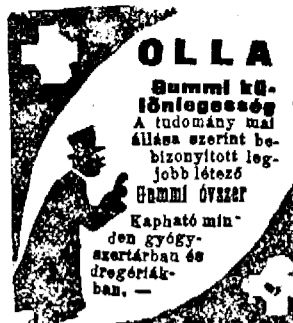
és

maculatura

jutányos áron

eladó.

Az OLLA több mint 2000 orvos által legmegbízhatóbbnak ajánlja.

OLLA
Summi kö-
lönlegesség
A tudomány mai
állása szerint be-
bizonyított leg-
jobb létező
Summi óvószert
Kapható min-
den gyógy-
szertárban és
drogériák-
ban.

555

Szakorvosok által megvizsgálva és legjobbnak minősítve. Két évi leteltől. Ár: tucatonta 4, 6, 8, 10 korona.

Követelje azonban, hogy a szállítója Önnek csak OLLA-t adjon és ne engedjen magának esetleg más brókák általi utánszót mint még oly jól földicsérelt. — Az elárult helyek kimutatását, árjegyzékét és eredeti propagandá reklámot ingyen küld az OLLA gummitgyár. Wien 11/194. Praterstrasse No. 32, 57.

DEBBEN ÉLJEN

Akar nőszülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok, törvénytelen gyermekkel, testi hibával stb.) 5—500.000 korona vagyonnal fel vagyunk hatalmazva megfelelő férjet keresni. Csakis urak (ha vagyonnélküliek is), akiknek komoly szándékuk van és gyors házassághoz akadály nincsen, irjanak e címre: L. Schlesinger, Berlin 18. Deutschland. 678

TELEFON 58.

TELEFON 58.

Aki szilárd és tartós, legjobb minőségűnek elismert

homokmészkeő téglát

kíván beszerezni, kérjen árajánlatot

az első perjámosi téglagyár és mészégető aradi fióktelepétől.

Iroda és gyár az Óvár-téren. 675

Tisztelettel

Röser Mihály és Társai.

Eladó szőlő.

Gyorokon 11 hold kiterjedésű kitünő fekvésű, kifogástalan karban lévő termő szőlő épülettel és teljes felszereléssel rendkívül előnyös feltételek mellett eladó.

Bővebb tájékoztatást nyújt 1128

Szathmáry Iván jegyző, Zsigmondházán

Fajtiszta *riparia portalis* alanyon eltott, elsőrendű dugyökerezetű bor- és csemegefajú

szőlő-oltványokat

valamint sima *riparia portalis* szőlővesszőket ajánl és gyökerezetű

elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

681

szőlőoltvány-telepe ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.